

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 ΚΕΜΠΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355

ΣΤΟ ΔΟΡΥΦΟΡΟ **HELLAS sat2**

Ο ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μετά τη δορυφορική συνδρομητική πλατφόρμα της **NOVA**, ο Ραδιοφωνικός Σταθμός της Έκκλησίας της Ελλάδος μεταδίδει, πλέον, τό σήμα του ελεύθερα από τόν Έλληνικό δορυφόρο **HELLAS Sat2**. Αυτό σημαίνει ότι ο καθένας, σε όλόκληρη τήν Έλληνική επικράτεια καί όχι μόνο, μπορεί νά ακούει ελεύθερα τό πρόγραμμά του είκοσιπέντε ωρες τό είκοσιτετράωρο. Γιά νά συμβεῖ αυτό, απαιτεῖται μιά ἀπλή καί μέ μικρό ξφάπαξ οικονομικό κόστος δορυφορική ἐγκατάσταση, προκειμένου νά συντονιστεῖ κανείς μέ τή συγκεκριμένη δορυφορική πλατφόρμα.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Αθήναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203

Τά τεχνικά χαρακτηριστικά πού πρέπει
ἀπαραιτήτως νά ληφθοῦν υπόψη, εἶναι τά ἑξῆς:
Διάμετρος κατόπτρου γιά λήψη
στόν Ἑλλαδικό χῶρο: τουλάχιστον 0.5 (50 cm)
Σκόπευση: 39° ἀνατολικά • Συχνότητα: 12.524 MHz
Πόλωση: Κάθετη (Vertical) • Symbol Rate: 27.500 • FEC: C • Band: Ku

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' • ΤΕΥΧΟΣ 4 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2006

Χριστός Ἀνάστη!

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.234, Fax: 210 72.72.247
e-mail «Εφημερίο»: lhatzifoti@hotmail.com

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης
Ελλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
Κλάδος Έκδόσεων
της Μορφωτικής και Έπικοινωνιακής
Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ο Αρχιγραμματέυς της Ι. Συνόδου
Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Μάνταλος
Ίασιου 1, 11521 Αθήνα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Λίτσα Ί. Χατζηφώτη

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Ί. Μ. Χατζηφώτης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:
Σωκράτης Μαυρογόνατος
Ίασιου 1, 11521 Αθήνα

Στοιχειοθεσία - Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ίασιου 1 - 115 21 Αθήνα
Τηλ.: 210-7272.356 - Fax 210-7272.380
http://www.apostoliki-diakonia.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μήνυμα Άναστάσεως Μακ. Αρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου	σελ. 3
Ή Συγκρότηση της Ένοριακής Ζωής Μ. Γ. Βαρβούνη	σελ. 4-5
Άναδρομές Αυτόγνωσίας	σελ. 6
Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θα Συμβούν	σελ. 7-9
Βλάσφημη γελοιογραφία της Σταύρωσης του Χριστού κ. Κων/νου Π. Χαραλαμπίδη	σελ. 10-12
Βηματισμοί της ένδεκάτης ώρας του Μεγάλου Σαββάτου Αιδ. κ. Κων. Καλλιανού	σελ. 13
Ή ένδοξη Άνάληψη του Χριστού Μακ. Αρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου	σελ. 14-15
Ο Άγιος Έλισαίος στην καρδιά της Αθήνας κ. Δημητρίου Φερουση	σελ. 16-17
π. Στυλιανός Μαστορόπουλος Άρχιμ. κ. Καλλινίκου Δεμενόπουλου	σελ. 18-19
Ή Λατρεία ως έμπνευση προσευχή Πρωτ. κ. Βασ. Θερμοῦ	σελ. 20-21
Ή Όρθόδοξη Εκκλησία και ό Τεκτονισμός Πρωτ. κ. Β. Α. Γεωργόπουλου	σελ. 22-23
Ειδήσεις και Σχόλια Κωνσταντίνου Χολέβα	σελ. 24-25
Τό Βήμα των Άναγνωστών	σελ. 26-28
Βιβλιο-Δισκο-παρουσιάσεις	σελ. 29
Ο Λόγος του Θεού: Άρχιμ. κ. Παντελεήμονος Μουτάφη	σελ. 30
Φωτογραφικά Στιγμιότυπα	σελ. 31

ΕΞΟΦΥΛΛΟ:

Ένα χελιδόνι δέν φέρνει την άνοιξη λένε, κι όμως ό καταγάλανος οὐρανός πάνω στον όποιο προβάλλεται αυτό τό μοναδικό χελιδόνι μαρτυρεί πώς ή άνοιξη ήρθε και μαζί τό Θείο Πάθος και ή Άνάσταση του Κυρίου. Ο «Εφημέριος» εϋχεται σε όλους τους αναγνώστες του ό καθάρσ και λαμπρός οὐρανός να άντικατοπτρίζει την λαμπρότητα της «στολής της ψυχής» με την όποία θα έορτάσουν τό Πάσχα.

Καλή Άνάσταση!

ΜΗΝΥΜΑ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Άγαπητά μου Παιδιά,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ.

«Άναστάσεως ήμέρα, λαμπρυνθώμεν λαοί» μάς καλεί σήμερα με τή γλώσσα της εκκλησιαστικής έμπειρίας ό επινίκιος ύμνωδός. «Όντως ιερά και πανέορτος αυτή ή σωτήριος νύξ και φωταυγής». Και ή ήμέρα «κλητή και άγία, βασιλις και κυρία». «Έορτών έορτή και πανήγυρις πανηγύρεων». Έτσι γιορτάζουμε την Άνάσταση έμεις οι όρθόδοξοι. Μέσα στο Φώς, στην Έλπίδα, στη Δόξα, στον Άγώνα. Της δίδουμε νόημα ύπαρξιακό. Δέν είναι ύπόθεση μόνο ενός ιστορικού προσώπου, του Χριστού, που έσταυρώθη και άνέστη εκ νεκρών. Άν ήταν έτσι, δηλαδή μια άτομική άπλως περίπτωση βεβαιωμένου έστω θαύματος, δέν θα μάς ένδιέφερε και πολύ. Εκτός κι αν κολακευόμαστε έπειδή ό δικός μας Άρχηγός άναστήθηκε, όπως τό νοιώθουν για τον δικό τους που πρώτευσε πολλοί φίλαθλοι, ή για τους έθνικούς τους ήρωες που διακρίθηκαν στα πεδία των μαχών πολλοί λαοί.

Όμως έδώ ό μόν Γολγοθής σηματοδότησε την άπερινόητη όντολογική σημαντικότητα του ανθρώπινου προσώπου, ή δέ Άνάσταση τη διάσωσή του. Έτσι, τό γεγονός της Άναστάσεως του Κυρίου λειτουργεί ως «σημείο», δηλαδή ως δείκτης έλευθερίας, που άρνείται κάθε νομοτέλεια, αναγκαιότητα, προκαθορισμό της τύχης μας. Αυτό τό μήνυμα της Θείας Άποκάλυψης μεταφράζεται σε πρόταση που άφορά στον τρόπο της προσωπικής ύπαρξέως μας. Και ό τρόπος αυτός είναι ό καθημερινός άγώνας για την ουσιαστική

μας σχέση με τον Σωτήρα Χριστό, για τή διάσωση της αξιοπρέπειάς μας, για τή διαφύλαξη της έλευθερίας άρνησης της άτομοκεντρικής ύπαρκτικής αυτότέλειας, για τήν ύπέρβαση του θανάτου, για τήν αντίσταση στην ίσοπέδωση που έπιχειρεί τό έπικοινωνιακό ύπερσύστημα που κατασκευάζει συνεδήσεις κατ' εικόνα και όμοιωσή του.

Άλλ' ό άγώνας μας αυτός, ιδίως ένάντια στην ίσοπεδωτική πρακτική των έπικυρίαρχων δυνάμεων δέν μπορεί να έχει άποτέλεσμα αν δέν είναι καρπός της πιστότητάς μας στις πατροπαράδοτες πνευματικές ρίζες μας. Δημόσιος και ιδιωτικός βίος χωρίς τήν πολυτίμητη πίστη μας δέν νοούνται. Έκφυλίζονται σε σύγχυση και άβεβαιότητα. Η Εκκλησία σήμερα είναι και πάλιν ή έλπίδα του μέλλοντος. Είναι κυρίως ή ζωντανή και νέα αντίσταση στη δολοφονική τάξη του κόσμου, που περνά από την κρεατομηχανή της κάθε άνεξάρτητη φωνή, κάθε συνειδησιακή μαρτυρία, κάθε εύλογη διαμαρτυρία. Είναι τό άποκούμπι του λαού και ιδίως της νεολαίας με πρόσωπο, που μπροστά στα άδιέξοδα έπαναστατεί. Γι' αυτό και έχουν έναντίον της έκστρατεύσει οι χειριστές της άποκαθήλωσης όχι μόνο των συμβόλων της, αλλά και της δημόσιας φωνής της.

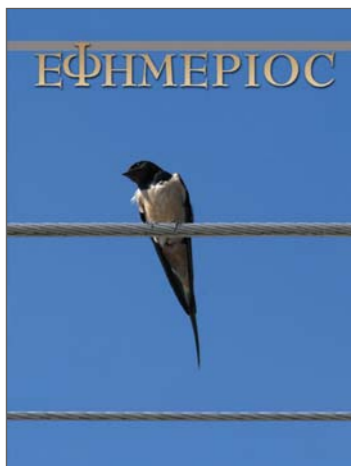
Άδελφοί, Χριστός Άνέστη -

Άληθώς Άνέστη.

Χρόνια πολλά και καλά.

Ο Αρχιεπίσκοπος

† ό Αθηνών Χριστόδουλος

Είναι γνωστό ότι η χριστιανική ζωή και η εκκλησιαστική ύπαρξη του ὀρθόδοξου χριστιανού δομείται με βάση την ἐνορία, τὸ βασικὸ αὐτὸ καὶ ζωντανὸ κύτταρο πνευματικῆς παρουσίας καὶ δράσης. Ἡ σχέση τοῦ ὀρθόδοξου χριστιανοῦ με τὴν ἐνορία του ὑπῆρξε, ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, ζωντανή καὶ παραγωγική, τόσο γιὰ τὴν πνευματικὴ συγκρότηση καὶ τὴν λατρευτικὴ πράξη, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἔθνικὴ, θρησκευτικὴ καὶ πολιτισμικὴ ταυτότητα τοῦ λαοῦ μας.

Ἐξ μὴν ξεχνοῦμε ὅτι μέσα στὰ ἐνοριακὰ πλαίσια, κατὰ τοὺς μακροὺς καὶ κρίσιμους χρόνους τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας, ὁργανώθηκαν καὶ ἔδρασαν τὰ ζωντανὰ καὶ ἐνεργὰ στοιχεῖα τῶν ἑλληνορθόδοξων κοινοτήτων, τὰ ὁποῖα δημιούρ-

Ἡ Συγκρότηση τῆς Ἐνοριακῆς Ζωῆς

Μ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗΣ
Ἄναπληρωτῆς Καθηγητῆς
τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

γησαν τὸ περίφημο κοινοτικὸ σύστημα, με βάση τὸ ὁποῖο τὸ Γένος πορεύτηκε, διατήρησε τὴν φυσιογνωμία καὶ τὴν ιδιοπροσωπία του, καὶ ὀδηγήθηκε, ἀκμαῖο καὶ δυναμικό, στὴν ἐπαναστατικὴ διεκδίκηση τῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν αὐτόνομης ἔθνικης καὶ πολιτικῆς του ὑπαρξης. Στὰ πλαίσια τῶν ἐνοριῶν ὁργανώθηκε τὸ κοινωνικό, φιλανθρωπικό καὶ ἐκπαιδευτικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, μέσα στὴν ἐνορία ξεκίνησαν οἱ παραδοσιακὲς ἔθιμκες ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ μας, με κέντρο καὶ ἐπίκεντρο τὸ ναὸ οἱ ὑπόδουλοι γιόρταζαν καὶ θυμοῦνταν, λάτρευαν καὶ κατάρτιζαν ἰδεολογικά, θρησκευτικὰ καὶ ἔθνικὰ τὰ παιδιὰ τους, πού θὰ συνέχιζαν με εὐθύνη τὸ νῆμα τῆς παράδοσης, κατὰ τὴν διαδοχὴ τῶν γενεῶν.

Ἡ σχετικὴ με τὶς ἐνορίες βιβλιογραφία, εἴτε ἐπικεντρώνεται στὴν θεολογικὴ πλευρὰ τοῦ ἔργου καὶ τῆς σημασίας της, εἴτε πραγματοποιεῖ ἱστορικὲς ἀναγωγὲς στὴν κοινότητα, συχνὰ με τὴν δημοσίευση καὶ χρῆση ἐνοριακῶν ἀρχείων καὶ κωδίκων, χωρὶς ὥστόσο νὰ ἐπισημαίνει τὴν πολλαπλὴ λειτουργικότητα καὶ τὴν ἔθνικὰ καὶ θρησκευτικὰ πολύτιμὴ δράση τῆς ἐνορίας κατὰ τὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ τοῦ Γένους. Οἱ λίγες ἐξαιρέσεις πού ὑπάρχουν, ἐπιβεβαιώνουν τὸν κανόνα. Οἱ ἐνορίες, λοι-

πόν, προσφέρουν ἄφθονο ὕλικὸ γιὰ μὴ νέα προσέγγιση, ἱστορικὴ, θεολογικὴ καὶ λαογραφικὴ μαζί, γιὰ μὴ νέα διεπιστημονικὴ θεώρηση τοῦ ἔργου καὶ τῆς προσφορᾶς τους, ἢ ὁποῖα ὅπωςδήποτε βρίσκεται στοὺς στόχους καὶ τὰ ζητούμενα τοῦ κλάδου τῆς «θρησκευτικῆς λαογραφίας».

Τὸ ζήτημα ὅμως δὲν ἐξαντλεῖται ἐκεῖ, ἀφοῦ οἱ ἐνορίες καὶ τὸ ἐνοριακὸ σύστημα συνεχίζουν νὰ ἀποτελοῦν ζωντανὲς μονάδες πίστεως καὶ λατρείας, μέσα στὸ μεγάλο πλαίσιο τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, καὶ ἔχουν νὰ προσφέρουν πολλὰ καὶ σημαντικὰ στὸν ταλαιπωρημένο καὶ γεμάτο ἀγωνία ἄνθρωπο τῶν ταραγμένων καιρῶν μας. Φυσικὰ, οἱ ἀλλαγὲς συνθηκῶν ἐπέβαλαν καὶ ἀλλαγὲς στὶς ἐξωτερικὲς ἐκδηλώσεις καὶ τὶς δράσεις τῶν ἐνοριῶν, ἀφοῦ τὸ κέντρο καὶ ἡ οὐσία παραμένουν πάντοτε τὰ ἴδια: ἡ ἐνορία ἀποτελεῖ μέρος τοῦ σώματος τῶν πιστῶν, κεφαλὴ τοῦ ὁποῖου εἶναι ὁ Χριστός, ἕνα οὐσιώδη καὶ μοναδικὸ τρόπο ὁργάνωσης τῶν πιστῶν μέσα στὴν ἀγάπη τῆς παρουσίας τοῦ ἴδιου του Κυρίου μας. Ὅπως παλαιότερα εὐστοχα ἔγραψε ὁ π. Γεώργιος Μεταλληνός, ἡ ἐνορία εἶναι «ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν».

Ἡ σχέση ὅμως τῶν μελῶν τῆς ἐνορίας μεταξύ τους, ἀλλὰ καὶ με τοὺς ἐφημερίους καὶ τοὺς κληρικούς πού ὑπηρετοῦν ἐκεῖ, κινδυνεύουν νὰ διαταραχθοῦν στὰ πλαίσια τῶν πολυάνθρωπων καὶ ἀπρόσωπων μεγάλων πόλεων μας. Ξέρουμε ἀπὸ τὶς διάφορες λαογραφικὲς καταγραφὲς ὅτι παλαιότερα, σὲ ὀρισμένα χωριά, ὁ ἱερέας δὲν ἔψαλε τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη», ἀν δὲν ἦταν παρόντα ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐνορίας, πού δὲν κωλύονταν ἀπὸ ἀνυπέβλητα προβλήματα, γιὰ νὰ τὸ ἀκούσουν. Ἔστεινε μάλιστα τοὺς ἐπιτρόπους νὰ καλέσουν ὅσους ἔλειπαν, γιὰ νὰ ἀκούσουν ὅλοι μαζί τὸν «καλὸ λόγο».

Οἱ ἐνορίες ἔχουν ἀναπροσαρμόσει τὴν κοινωνικὴ καὶ φιλανθρωπικὴ δράση τους, ἀλλὰ καὶ μέρος τῆς ποιμαντικῆς διακονίας τους, ὥστε νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὶς νέες συνθήκες. Μεγάλες γιορτές, σὲ πνευματικὰ κέντρα καὶ ἐκκλησιαστικὲς αἴθουσες, κύκλοι ἐρμηνείας τῶν καινοδιαθηκικῶν ἀναγνωσμάτων τῆς θείας λατρείας ἢ τῆς Καινῆς Διαθήκης, συνεστιάσεις καὶ ἐκδρομές, με προσκυνηματικὸ χαρακτήρα, ἔκδοση ἡμερολογίων καὶ ἐντύπων, ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν τρόπους πραγματώσεως τοῦ ἐνοριακοῦ ἔργου πού ἦταν

ἄγνωστοι στὶς παραδοσιακὲς κοινωνίες, ἐνῶ ἀντιστοίχως πολλές ἀπὸ τὶς δράσεις τῶν ἐνοριῶν τῆς τουρκοκρατίας ἔχουν τώρα περάσει σὲ ἄλλους φορεῖς, στὴν τοπικὴ καὶ τὴ νομαρχιακὴ αὐτοδιοίκηση, ἀλλὰ καὶ σὲ ὑπηρεσίες τοῦ εὐρύτερου δημόσιου τομέα. Καὶ πρέπει ἐδῶ νὰ ἐπισημανθεῖ ὅτι ἡ Ἐκκλησία συχνότατα, με δωρεὲς περιουσιακῶν στοιχείων, οικονομικὲς καὶ ἠθικὲς ἐνισχύσεις, με αὐτοθυσία καὶ αὐταπάρνηση ἐκένωσε τὸν ἑαυτό της, ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου μας, συντασσόμενη στὴν ὑπηρεσία ἀγάπης πρὸς τὸν πάσχοντα συνάνθρωπο, ἔστω κι ἂν τὰ ἔργα αὐτὰ ἀνήκουν πλέον στὴ μέριμνα ἄλλων φορέων. Ἔτσι, ἡ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν ἐνοριῶν, εἶναι διαρκὴς καὶ πάντοτε ἐκσυγχρονιζόμενη, με στόχο πάντοτε τὴν ἀδιάκοπη καὶ θερμὴ θεία λατρεία, τὴν ἀνακούφιση τοῦ ἐμπεριστατοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἠθικὴ ἀνύψωση τοῦ ποιμνίου, τὴν ἀγάπη.

Ἐξ μὴ νομισθεῖ ὅμως ὅτι καὶ οἱ μικρὲς ἐνορίες τῶν χωριῶν, με τὸ λίγο ποίμνιο, δὲν ἀντιμετωπίζουν ἀνάλογα προβλήματα. Ἐκεῖ, εἶναι οἱ μικροὶ ἀριθμοὶ πού συχνὰ ὀδηγοῦν στὴν ἀποσάρθρωση τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς, διὰ τῆς λεψυανδρίας ἢ τοῦ φυσικοῦ καμάτου ὑπερηλικῶν ἱερέων. Καὶ στὶς περιπτώσεις αὐτές, ὁ ἄξιος καὶ νέος ποιμένας μπορεῖ νὰ φέρει τὴν ἀναγέννηση. Ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ παράδειγμα τῆς μικρῆς ἐνορίας τοῦ χωριοῦ Πρόδρομος, τῆς Ἱ. Μ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, ὅπου περῶ συχνὰ τὶς διακοπές. Ἡ ἀφιξη καὶ ἐγκατάσταση τοῦ νέου ἱερέα, τοῦ π. Σταύρου, στὸ χωριό, πάντοτε με τὶς εὐλογίες, τὴν πατρικὴ εὐχή καὶ τὴν συμπαραστάση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Ἱερωνύμου, ἔφερε πραγματικὴ πνευματικὴ κοσμογονία. Ἀναζωπύρωση τῆς λειτουργικῆς ζωῆς, διάρκεια καὶ συνέχεια τῆς θείας λατρείας, ἐκδηλώσεις καὶ πνευματικὴ κατάρτιση τῶν πιστῶν μέσα ἀπὸ κατάλληλα κηρύγματα, εὐταξία καὶ εὐκοσμία κατὰ τὶς ἀκολουθίες καὶ τὰ μυστήρια, εὐσέβεια, εὐλάβεια καὶ φόβος Θεοῦ, πού περνοῦν ἀπὸ τὸν ἐφημέριο στὸ ποίμνιο, τὸ ὁποῖο ἔτσι, σταδιακά, ἀναβαπτίζεται πνευματικὰ, γνωρίζει τὴν πίστη τῶν πατέρων του οὐσιαστικὰ καὶ ὀδηγεῖται ἀποφασιστικὰ «εἰς λειμῶνας σωτηρίους».

Ἡ ἀναγέννηση τῆς συγκεκριμένης ἐνορίας πραγματοποιεῖται μπροστὰ στὰ μάτια μας, τὰ τελευταῖα χρόνια, καὶ ἀποτελεῖ πιλοτικὸ παράδειγμα ἀνάλογων δράσεων, πού ἀναπτύσσονται,

ἀθόρυβα καὶ στιβαρά, σὲ διάφορες ἐνορίες πολλῶν Ἱ. Μητροπόλεων, σὲ ὅλη τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐπικράτεια. Ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας τοῦ Τιμίου Προδρόμου, πού προαναφέρθηκε, διδάσκει με λόγους καὶ ἔργα, με θεωρία καὶ παράδειγμα, ἐξηγεῖ τὰ δύσληπτα καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀπλοποιήσει τὰ περιπλεγμένα, χωρὶς νὰ κάνει καμία ὑποχώρηση στὴν οὐσία τῆς πίστεως καὶ τῶν πραγμάτων. Ἔτσι, ἡ μικρὴ ἐνορία ἀρχισε πάλι νὰ λειτουργεῖ σωστὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ, παρὰ τὰ προβλήματα πού δημιουργεῖ ἢ ἔλλειψη πόρων καὶ ἀνθρώπινου δυναμικοῦ, καὶ νὰ ἀποτελεῖ φάρο πνευματικῆς ζωῆς καὶ δράσης γιὰ τὴν μικρὴ κοινωνία τοῦ χωριοῦ.

Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἀνερμάτιστων καιρῶν μας, ἔχουν ἀνάγκη ὅσο ποτὲ ἄλλοτε ἀπὸ τὴν σιγουριά καὶ τὴν ἀσφάλεια πού προσφέρει καὶ ἐγγυᾶται ἡ κατὰ Χριστὸν ζωή. Ἔχουν ἄμεση ἀνάγκη τοῦ πνευματικοῦ ἔργου οἰκοδομῆς τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ζεστῆς καὶ μητρικῆς ἀγκαλιᾶς πού ἡ ἐνορία ἀνοίγει στοὺς ἀνθρώπους, τῆς γνωριμίας με τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως καὶ τὶς ἀρχὲς τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, τὶς ὁποῖες συχνὰ οἱ συνάνθρωποι μας παραθεωροῦν – ἢ ἀκόμη καὶ ἀπορρίπτουν – χωρὶς νὰ τὶς γνωρίζουν ἢ νὰ τὶς κατανοοῦν. Τὸ ἔργο τῆς γνωριμίας τοῦ κόσμου με τὸν Χριστό, τῆς διατήρησης τῆς λατρευτικῆς ζωῆς, τοῦ ὑποδαυλισμοῦ τῆς φλόγας τῆς πίστεως τὸ ἔχει ἀναλάβει ἡ ἐνορία, με τοὺς κληρικούς ποιμένες της καὶ τοὺς λαϊκοὺς συνεργάτες τους. Καὶ εἶναι ἔργο ζωῆς, οὐσιαστικὸ, πολύτιμο καὶ σωτήριο.

Τέλος, πρέπει νὰ ἐπισημανθεῖ ὅτι κοντὰ σὲ ὅσα παραπάνω ἀναφέρθηκαν ὑπάρχει καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ ποιμνίου. Μόνον ἂν κατανοήσουμε ὅτι ἡ ἐνορία ἀποτελεῖ ὑπόθεση ὅλων μας, καὶ ὅτι ὅλοι πρέπει νὰ ἐνεργοποιηθοῦμε στὰ πλαίσιά της, ὑπακούοντας καὶ συνεργαζόμενοι με τοὺς ἐφημερίους της, οἱ ὁποῖοι διευθύνουν καὶ ὁργανώνουν τὸ ἐνοριακὸ ἔργο σὲ συνεργασία με τοὺς λαϊκοὺς συμβούλους, μέλη τοῦ ἐνοριακοῦ συμβουλίου, θὰ ἔχουμε καὶ θὰ ἀπολαμβάνουμε πραγματικὰ ζωντανὲς καὶ δραστήριες ἐνορίες, ἀπὸ τὴν προσφορὰ τῶν ὁποίων ὠφελούμεστε πρωτίστως ἐμεῖς οἱ ἴδιοι.

Ἡ ζωή μέσα σὲ μιὰ ζωντανὴ ἐνορία μας κάνει καλύτερους χριστιανούς καὶ καλύτερους ἀνθρώπους, δείχνοντάς μας καὶ τὸ μέγεθος τῆς προσφορᾶς τοῦ χριστιανισμοῦ σὲ ὅλες τὶς πτυχὲς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, κοινωνίας καὶ ἱστορίας.

Τό ἔθιμο τῶν πυροβολισμῶν τοῦ Πάσχα

ΠΡΙΝ ΕΝΑ ΑΙΩΝΑ ΣΤΗ ΣΜΥΡΝΗ

Ὁ ἀναγνώστης αὐτῶν τῶν σελίδων θὰ ἔχει ἔντονη τὴν αἰσθησιμότητα ὅτι διαβάσει κείμενο μόλις λίγων ἐτῶν. Καὶ ὅμως εἶναι σχεδὸν ἐνὸς αἰῶνος. Τὸ πρόβλημα ποῦ τίθεται τίθεται ἐπὶ τάπητος κάθε χρόνο τις ἡμέρες τοῦ Ἁγίου Πάσχα μετὰ τις ἴδιες προτροπές, τις ἴδιες τακτικές καὶ τὰ ἴδια, συχνά, τραγικά ἀποτελέσματα. Τὰ κείμενα ποῦ παρατίθενται προέρχονται ἀπὸ τὸ περιοδικὸ τῆς Ἱ. Μ. Σμύρνης «Ἱερὸς Πολύκαρπος» καὶ ἀναφέρονται στὸ πρόσωπο ἐνὸς ἁγίου τῆς Ἐκκλησίας μας σὲ καιροὺς ὄχι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ μαρτύριό του καὶ τὴ Μικρασιατικὴ Καταστροφή.

Τὸ πρῶτο κείμενο εἶναι θησαυρισμένο στὸν «Ἱερὸ Πολύκαρπο», ἔτος Α', 17.04.1911, ἀρ. 2, σελ. 32 καὶ ἀναφέρεται στὶς ἐορτές τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ τοῦ Πάσχα.

«Καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα τῶν Παθῶν καὶ τὰς λαμπροφόρους ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, αἱ ἱεραὶ ἀκολουθίαι διεξήχθησαν ἐν πλήρει τάξει καὶ ἡσυχίᾳ καθ' ἀπάσας τὰς Ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης ἐν συρροῇ ἀπείρου πλήθους. Δυσάρεστον μόνον παραφώνιαν ἀπετέλεσε καὶ ἐφέτος, ἀλλὰ διὰ τελευταίαν πλέον φορὰν, τὸ βάρβαρον ἔθιμον τῶν πυροβολισμῶν, καίπερ σημαντικῶς ἐλαττωθὲν τῇ ἐντόνῳ συστάσει τῆς Α. Σεβασμιότητος, σημειῶσαν δυστυχῶς καὶ οὐκ ὀλίγα δυστηρήματα ἐπικινδύνων τραυματισμῶν καὶ ἐγκανυμάτων. Ὁ «Ἱερὸς Πολύκαρπος» πέπεισεν ὅτι παταχθὲν ἐφέτος ὑπὸ τῆς Σ. Σεβασμιότητος δι' ἐπανειλημμένων σφοδρῶν λόγων κατὰ πρόσωπον, θέλει ἐκλείψῃ τὸ ἀσεβὲς τοῦτο καὶ εὐτελὲς ἔθιμον, ἀποτελοῦν ὕβριν εἰς τὴν ὑψηλὴν Χριστιανικὴν μας θρησκείαν καὶ ἐγκολάπτειν στίγμα βαρβαρότητος εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς φυλῆς μας, διότι οἱ πυροβολισμοί, τὰ πυροκρόταλα τὰ θεατρικὰ θεάματα τῆς διὰ σχοινίων ἀπαιωρήσεως τοῦ ὁμοιώματος τοῦ Ἰησοῦ, ἀποτελοῦσιν οἰκτράν καὶ ἀξιοποινὸν διακωμώδησιν τῆς θρησκείας, τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου καὶ τῆς πνευματικότητος τῶν σοβαρῶν καὶ ὑψηλῶν ἱεροτελεστιῶν τῆς ἡμετέρας πίστεως...».

Τὸ δεύτερο κείμενο, ποῦ παρατίθεται στὸ ἴδιο περιοδικό, ἔτος Α', 22.02.1912, ἀρ. 4, σσ. 765-767, καὶ τὸ ὁποῖο τιτλοφορεῖται «Τὸ ἐπονείδιστον ἔθος τῶν πυροβολισμῶν κατὰ τὸ Πάσχα», μοι-

άζει σὰν χθεσινὸ μὲ μιὰ συγκροτημένη γλωσσικὴ ἔκφραση. Τὰ ἴδια προβλήματα πάντοτε...

«Χρέος ἡμῶν θεωροῦμεν ἀπὸ τοῦδε νὰ ὑψώσωμεν τὴν φωνὴν μας καὶ νὰ πατάξωμεν κατὰ μέτωπον τὸ ἀντιχριστιανικὸν ἔθος τῶν πυροβολισμῶν καὶ πυροκροτάλων κατὰ τὸ Πάσχα.

Ἔθιμον τῶν τουρκικῶν γάμων καὶ τῶν Βαϊραμίων, προῖόν σκοτεινῶν χρόνων ἀπαιδευσίας, τὸ ὁποῖον σήμερον πανταχοῦ, χάρις εἰς τὰ χυνόμενα ὑπὸ τοῦ νέου Συνταγματικοῦ καθεστῶτος φῶτα τῆς παιδείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, σαρώνεται καὶ ἐξαφανίζεται καὶ σβύνει, δὲν ἔπρεπε οὐδὲ πρέπει νὰ εὐρίσκη τόπον ἐν ταῖς χριστιανικαῖς ἱεροτελεστίασι καὶ πανηγύρεσι καὶ μάλιστα ἐν τῇ κατ' ἐξοχὴν πανηγύρει τῶν πανηγύρεων, καὶ ἐορτῇ τῶν ἐορτῶν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ πνευματικὸν Πάσχα τῶν Χριστιανῶν. Ἄν μόνον ἡ ἐξ αὐτῶν ζημία περιωριζέτο εἰς τὸ νὰ διαιωίζωμεν βάρβαρα ἔθιμα, προστρίβοντα ὄνειδος εἰς μίαν εὐγενὴ φυλὴν καὶ εἰς μίαν ἱεράν θρησκείαν, ὧν ἡμεῖς μετὰ καυχήσεως λέγομεν, ὅτι εἴμεθα θεματοφύλακες καὶ πάλιν ἡ αἰσχύνῃ, ἥτις θὰ μᾶς περιέλουε θὰ ἦτον ἀφόρητος διὰ τοὺς νοῦν ἔχοντας καὶ βαρυθύμως φιλοσοφοῦντας διὰ τὸ μέλλον καὶ τὰς τύχας τῶν λαῶν. Αὐταὶ αἱ ἐκπυροκροτήσεις δὲν εἶναι πυρὰ χαρᾶς, ἀλλὰ πυρὰ κατάρτας. Οἱ παῖδες, ἀσχολούμενοι εἰς αὐτά, δὲν πράττουσιν εὐγενές τι καὶ ἄξιον φρονίμων παίδων, ἀλλὰ κάμνουσι μεγάλα βήματα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ πρὸς τὴν βαρβαρότητα. Ἡμεῖς θέλομεν τὴν νεολαίαν μας νὰ ὀργᾶ πρὸς τὰ μεγάλα καὶ γενναῖα, πρὸς τὰ ἄξια τοῦ παρελθόντος τῆς φυλῆς μας καὶ πρὸς τὰ πρόσφορα διὰ τὰς μεγάλας ἐλπίδας τοῦ ὠραίου καὶ φαεινοῦ μέλλοντος τοῦ Γένους μας.

Ἀπέναντι ὄλων τῶν βαρβαρικῶν ἐθίμων, τὰ ὁποία δέον νὰ ἐξολοθρευθῶσι καὶ ἐξοστρακισθῶσιν ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ πόλιν τῆς Σμύρνης, ἡμεῖς ἀναλαμβάνομεν καὶ ὑπισχνούμεθα νὰ δώσωμεν ἄλλας ὑψηλοτέρας καὶ εὐγενεστέρας ἀπολαύσεις εἰς τὸν λαόν μας, καθ' ἃς στιγμὰς θὰ τελῶνται αἱ μεγαλοπρεπεῖς ἱεροτελεστίασι μας κατὰ τὴν λαμπροφόρον τοῦ Πάσχα ἡμέραν κατὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν λεγομένην Ἀνάστασιν. Ταῦτα ἐξ ἀποφάσεως».

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Ἀναδάσωση ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία

Ἀναδάσωση διοργάνωσαν τὸ Σάββατο 18.03.06 στὴν Καλλιτεχνόπολη Ραφήνας ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Θ. Λατρείας, Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ Οἰκολογίας καὶ ἡ Διεύθυνση Ἀναδασώσεων τῆς Περιφέρειας Ἀττικῆς σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν καὶ τις δέκα Ἱ. Μητροπόλεις τῆς Ἀττικῆς.

Τὸν Ἁγιασμό τέλεσε ὁ Μάκ. κ. Χριστόδουλος παρουσία τοῦ Ὑπ. Ἀνάπτυξης κ. Εὐ. Μπασιάκου, τοῦ Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Σέβ. Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου, τοῦ Γραμματέως αὐτῆς Ἀρχιμ. κ. Τιμοθέου Ἀνθη καὶ δεκάδων παιδιῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, τὰ ὁποία πραγματοποιήσαν τὴν δενδροφύτευση 3.000 δενδρυλλίων. Στὸν χαιρετισμὸ του ὁ Μακαριώτατος ὑπογράμμισε ὅτι «τὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα, γιὰ τὸ ὁποῖο σήμερα μιλά ὅλος ὁ κό-

σμος ἐπειδὴ ἀπειλεῖ τὴ ζωὴ μας, δὲν εἶναι ὑπόθεση τοῦ Θεοῦ. Δὲν φταίει ὁ Θεὸς γιὰ ὅσα ὑποφέρουμε, ἀλλὰ ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι ποῦ δὲν ἔχουμε οἰκολογικὴ συνείδηση, ποῦ δὲν σεβόμαστε τὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ, μέσα στὸ ὁποῖο ἐκεῖνος μᾶς ἔχει τοποθετήσει».

Ἐνθρονίσεις Νέων Μητροπολιτῶν

Μὲ τὴν παρουσία τοῦ Μάκ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, πολλῶν Σέβ. Ἱεραρχῶν, ἐκπροσώπων τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν κομμάτων τῆς Βουλῆς, τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καὶ πλήθους κόσμου, ποῦ μὲ ἐνθουσιασμὸ ὑποδέχθηκε τοὺς νέους θρησκευτικοὺς ταγούς του, πραγματοποιήθηκαν οἱ ἐνθρονίσεις τῶν Σέβ. Μητροπολιτῶν Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ (19.03.06) καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Παύλου (1.04.06).

Τὰ 170 χρόνια τῆς Ἑνορίας Ἁγίου Γεωργίου Παλαιοχωρίου

Μὲ βυζαντινὴ μεγαλοπρέπεια τελέσθησαν στὶς 18 καὶ 19 Μαρτίου λατρευτικὲς ἐκδηλώσεις γιὰ τὴ συμπλήρωση 170 ἐτῶν λειτουργικῆς ζωῆς τοῦ Ἑνοριακοῦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου Παλαιοχωρίου τῆς Ἱ. Μ. Ἐλευθεροπόλεως. Στὶς 18

Μαρτίου, τελέσθηκε Παν. Ἑσπερινός, κατὰ τὸν ὁποῖο ὁ Σέβ. Δράμας κ. Παῦλος μετέφερε ἀπὸ τὴν Ἱ. Μ. Εἰκοσιφουνίσσης Παγγαίου τεμάχιο ἱεροῦ λευψάνου τοῦ Ἀγ. Διονυσίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, δευτέρου κτήτορός της, τὸ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

όποιο παρεχώρησε στον πανηγυρίζοντα Ἴ. Ναό, όπου υπάρχει παρεκκλήσιο αφιερωμένο στον Ἅγιο ἀπὸ τὸ ἔτος ἰδρύσεώς του. Τὸν Σεβ. Δράμας συνόδευαν πολλοὶ κληρικοὶ τῆς Μητροπόλεως του καὶ ἡ ἡγουμένη τῆς ἱστορικῆς Μονῆς Εἰκοσιφουνίσσης.

Στις 19 Μαρτίου, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀρχιερατικῆς Θ. Λειτουργίας ὁ Σεβ. κ. Χρυσόστομος τίμησε τοὺς συνταξιούχους Πρωτ. κ. Ἄ. Σγουρίδη καὶ κ. Δ. Κούτσικο γιὰ τὴν τριακοταετῆ ἐφημερία καὶ τὴ μεγάλη προσφορά τους στὸ Παλαοχώρι. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας,

Υπογραφή μνημονίου συνεργασίας Ἐκκλησίας καὶ Δήμου Ἀθηναίων

Μνημόνιο συνεργασίας γιὰ τὴ βοήθεια τῶν ἀναξιοπαθόντων καὶ ἀστέγων τῶν Ἀθηνῶν συνυπέγραψαν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Θ. Μπεχράκης, ὁ Δ/ντῆς τῆς Μ.Κ.Ο. «Ἀλληλεγγύη» κ. Δ. Φουρλεμάδης καὶ ὁ ἀρμόδιος Ἀντιδήμαρχος κ. Ε. Σκιαδᾶς (3.4.2006).

Ὁ Μακαριώτατος τόνισε, ὅτι «ἡ ἀνάγκη γιὰ βοήθεια γίνεται σήμερα ἐπιτακτική, καθὼς παρατηρεῖται ἀλματώδης αὐξήση σιτιζομένων στὰ 72 Κέντρα Ἐνοριακῆς Ἀγάπης τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπου διανέμονται καθημερινὰ 6.000 μερίδες φαγητοῦ ἀδιακρίτως σὲ Ἕλληνες ἀλλὰ καὶ μετανάστες ποὺ ἀνήκουν σὲ ἄλλες φυλές

μετὰ τὸν Κατανυκτικὸ Ἐσπερινό, πραγματοποιήθηκε Πνευματικὸ Συμπόσιο γιὰ τὸν Ναό, τὸν Ἅγ. Διονύσιο καὶ τὸ Παρεκκλήσιό του στὸ Παλαοχώρι, κατὰ τὸ ὁποῖο μίλησαν ὁ Γέροντας τοῦ Ἱ. Κελλίου Ἅγ. Ἀναργύρων Ν. Σκῆτης Ἅγ. Ὁρους Δαμασκηνός, ὁ Πρωτ. Θ. Καλπάκογλου, καὶ ὁ δημοσιογράφος καὶ ἐρευνητῆς Ἄρ. Μεντίζης, τὸν ὁποῖο ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ναοῦ τίμησε γιὰ τὴν δραστηριότητά του. Στις ἐκδηλώσεις αὐτὲς ἔλαβαν μέρος πολλοὶ κληρικοὶ καὶ μοναχοί, οἱ τοπικοὶ ἄρχοντες καὶ πάρα πολλοὶ ἐνορίτες.

καὶ θρησκείες. Ἡ συνεργασία μας θὰ λειτουργήσει ὡς ὑπόδειγμα καὶ γιὰ τὶς κατὰ τόπους Μητροπόλεις καὶ Δήμους τῆς χώρας...».

Εβδομάδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴ Συρία

Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποία ἀποτελοῦσαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Δημητριάδος Ἰγνάτιος, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Ἱερόθεος, Πειραιῶς Σεραφεῖμ καὶ ὁ Διευθυντῆς τῆς Μ.Κ.Ο. «Ἀλληλεγγύη» Δ. Φουρλεμάδης, ἐπισκέφθηκε τὴ Συρία (28-31.3.2006), στὰ πλαίσια ἐκδηλώσεων τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας γνωριμίας μετὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν ἐκεῖ παραμονή τους εἶχαν

ἐπαφές μετὰ Ἐκκλησιαστικοὺς καὶ πολιτικοὺς παράγοντες γιὰ τὴν περαιτέρω ἐνίσχυση τῶν σχέσεων τῶν δύο λαῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐπίσης πραγματοποιήθηκαν καὶ τὰ ἐγκαίρια τοῦ παραρτήματος τῆς «Ἀλληλεγγύης» στὴ Δαμασκὸ μετὰ ὑπεύθυνο τὸν Ἀρχιμ. Ἰγνάτιο Γιαπιτζιόγλου, (29/3/2006) καὶ παρουσιάσθηκαν δύο πρόσφατες ἐκδοτικὲς δραστηριότητες τῆς «Ἀλληλεγγύης» ποὺ ἀφοροῦν στὴ Συρία καὶ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

εἶναι τὸ φωτογραφικὸ λεύκωμα γιὰ τὰ χριστιανικά καὶ μουσουλμανικά μνημεῖα τῆς χώρας καὶ ὁ ψηφιακὸς δίσκος μετὰ τὴ συναυλία ποὺ εἶχε

δοθεῖ τὸ 2000 στὸ Μέγαρο Μουσικῆς Ἀθηνῶν ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴ Βυζαντινὴ χορωδία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Βalamand.

Γενικὸ Ἱερατικὸ Συνέδριο τῆς Ἱ. Μ. Χαλκίδος

Πραγματοποιήθηκε τὴν Τρίτη 14 Μαρτίου 2006 τὸ 9ο Γενικὸ Ἱερατικὸ Συνέδριο τῆς Ἱ. Μ. Χαλκίδος στὸν Ἱ. Ν. Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Κανήθου Χαλκίδος, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Σεβ. κ. Χρυσόστομου μετὰ ἀφορμὴ τὴν ἐκλογή τοῦ Ἀρχιμ. Παύλου Ἰωάννου ὡς Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης.

Στὴν προσφώνησή του, κατὰ τὴν ἐναρξὴ τοῦ Συνεδρίου, ὁ Σεβ. Χαλκίδος ἀναφέρθηκε στὸ χαρμόσυνο γεγονός τῆς ἐκλογῆς τοῦ π. Παύλου ὡς Μητροπολίτου καὶ τόνισε τὴν ἀεικίνητη προσφορά του στὸν πνευματικὸ ἀμπελῶνα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναφέρθηκε ἐπίσης στὴν ἀνάδειξη τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Μητροπόλεως Ἀρχιμ. κ. Διονυσίου Μαντάλου σὲ Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱεράς Συνόδου. Στὴ διάρκεια τοῦ Συνεδρίου ὁ Σεβ. Σισανίου κ. Παῦλος εἰσηγήθηκε τὸ θέμα «Ἱερεὺς καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή» καὶ μετὰ θερμὸς λόγους εὐχαρίστησε τὸν Σεβ. Χαλκίδος κ. Χρυσόστομο γιὰ τὴν «ἀρχοντική» καὶ

πλούσια ἀγάπη του, ὅπως εἶπε, καθὼς καὶ γιὰ τὴν τιμὴ ποὺ τοῦ ἐπέφυλαξε. Τέλος, ὁ Σεβ. Χαλκίδος μετὰ τὴν εὐκαιρία τῆς Συναξῆς ὄλων τῶν Κληρικῶν ἔκανε μνεία περὶ θεμάτων Ποιμαντικῆς, Φιλανθρωπίας, Τελετουργικῆς, Διοικήσεως κτλ. Ἡ πνευματικὴ καὶ χαρμόσυνη αὐτὴ Συναξὴ περατώθηκε μετὰ τὸ Γεῦμα, τὸ ὁποῖο παρατέθηκε Μητροπολίτης στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Ἱ. Ναοῦ.

Συνεχίζονται οἱ ἐκδηλώσεις γιὰ τὸ σκῆνωμα τοῦ μοναχοῦ Βησσαρίωνος

Ἡ Δ.Ι.Σ. ἀποφάσισε, προκειμένου νὰ προασπίσει τὸ ἄσπιλο κύρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν μνήμη τοῦ σεβαστοῦ Γέροντα, νὰ ζητήσει ἀπὸ τὸν Σεβ. Φθιώτιδος κ. Νικόλαο νὰ ἐποπτεύσει ὥστε τὸ ἀδιάφθορο σκῆνωμά του νὰ μὴ τύχει τῆς οἰασθήποτε ἀσεβοῦς ἐκμεταλλεύσεως ἀπὸ στοιχεῖα ξένα πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ φαινομένου καὶ μετὰ πίστη καὶ προσευχὴ νὰ ἀναμένει τὴν φανέρωση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ὅποτε καὶ ἂν Ἐκεῖνος τὸ ἐπιτρέψει καὶ μετὰ τοὺς τρόπους ποὺ Ἐκεῖνος κρίνει. Ἐπίσης συνεχάρη τὸν Σεβασμιώτατο γιὰ τὴν δῆλωσή του ἐνώπιόν της, ὅτι τὰ χρήματα ποὺ συγκεντρώ-

νονται ἀπὸ ἐκούσιες προσφορὲς πιστῶν, θὰ διατεθοῦν γιὰ τὴν σύσταση κοινωφελοῦς ἰδρύματος ἐπ' ὀνόματι «Γέροντος Βησσαρίωνος».

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Βλάσφημη γελοιογραφία τῆς Σταύρωσης τοῦ Χριστοῦ

Κωνσταντίνου Π. Χαραλαμπίδη
Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Α.Π.Θ

Κατὰ τὰ ἔτη 1846-1857 σὲ ἐκτεταμένες ἀνασκαφές πού ἔγιναν στὸν Παλατίνον λόφον τῆς Ρώμης μὲ χρηματικὴ δαπάνη τοῦ Νικολάου, αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας, ἀνακαλύφθηκαν τέσσερις μικροὶ τετράγωνοι θάλαμοι, ἀκριβῶς τὸ φθινόπωρο τοῦ 1856. Αὐτοὶ οἱ χώροι περιλαμβάνονται στὰ ἐρείπια ἑνὸς ἀρχαιοτάτου κτιρίου, κοντὰ στὴν ἡμικυκλικὴ ἐξέδρα, πού ἀνῆκε στὸ παλάτι τῶν Καίσαρων, στὴ νότια-δυτικὴ κατωφέρεια τοῦ λόφου, ὄχι μακριὰ ἀπὸ τὴν παλατιοχριστιανικὴ βασιλικὴ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας.

Στοὺς τοίχους αὐτῶν τῶν θαλάμων ὑπῆρξε ἓνας ἀριθμὸς χαραγμάτων (graffiti), τὰ ὁποῖα μὲ ἰδιαίτερη προσοχὴ ἀπεκόλλησε ὁ Ἰησουΐτης ἀρχαιολόγος Garrucci καὶ μετέφερε κατ' ἀρχὰς στὸ τότε μουσεῖο τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κολλεγίου, ἐνῶ ἔγραψε ἐπιστημονικὴ μελέτῃ τὸ 1857 στὸ περιοδικὸ τοῦ θρησκευτικοῦ τάγματος τῶν Ἰησουΐτων Civiltà Cattolica.

Τὸ χάραγμα πού ἀναφέρεται στὸν τίτλον τοῦ ἀρθροῦ μας συνιστᾷ χλευαστικὴ καὶ ἐμπαικτικὴ παράσταση (βλ. σχεδιάγραμμα) τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον κάποιος χριστιανὸς προσκυνεῖ, ἐνῶ ἡ ἐπιγραφή διαβάζεται ὡς ἑξῆς: «Ἀλεξάμενος σέβετε (ἀντὶ σέβεται) Θεόν». Ἡ γελοιογραφία αὐτὴ μπορεῖ νὰ χρονολογηθεῖ κατὰ τὴν πρῶμην περίοδο τοῦ Γ' αἰ., διότι κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἦταν διαδεδομένη μετὰ τῶν εἰδωλολατρῶν στὴ Ρώμην καὶ στὴν Ἀφρική μίαν αὐθάδη συκοφαντίαν, πού ἔδωσε καὶ τὴν ἀφορμὴν γιὰ τὴν ἐμφάνισήν αὐτοῦ τοῦ χάραγματος. Στὸ δέκατον ἐκτὸ κεφάλαιον τῆς Ἀπολογίας τοῦ Τερτυλλιανοῦ ἀναφέρεται, ὅτι οἱ χριστιανοὶ δὲν προσκυνοῦν τὸ κεφάλαιον ἑνὸς ὄνου ἀλλὰ τὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἰδέας τῆς ὀνολατρίας πρέπει νὰ πιστωθεῖ στὸν Κορινθίου Τάκιτον, ὁ ὁποῖος γράφοντας στὸ πέμπτον βιβλίον τῶν Ἱστοριῶν του μίαν ἐκθεσὴν πολέμου κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἔλαβε τὴν εὐκαιρίαν νὰ προτείνει τὴ θεωρίαν του γιὰ τὴ θρησκείαν αὐτοῦ τοῦ λαοῦ. Παριστᾷ αὐτὸ τὸ λαὸν ἀπελευθερωμένον ἔξω ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ δοκιμαζόμενον γιὰ τὴν

ἀναζήτησιν νεροῦ στὴν ἔρημον τῆς Ἀραβίας, ὅταν μερικοὶ ἄγριοι ὄνοι πέρασαν κοντὰ στὸν δρόμον γιὰ νὰ πιοῦν νερόν, μετὰ τὴ λήψην τῆς τροφῆς τους. Ὑπὸ τὴν καθοδήγησίν των οἱ Ἰουδαῖοι βρῆκαν μίαν πηγὴν. Σὲ εὐγνωμοσύνην γιὰ τὸ τόσο αὐτὸ σημαντικό ὄφελος, ἐθεώρησαν κατόπιν ὡς ἱερὴν τὴν ὁμοίωσιν αὐτοῦ τοῦ ζώου. Ἐπίσης μνημονεύεται παρακάτω, ὅτι ζωγραφικὴ παράστασις ἐμφανίστηκε ἀργότερα στὴν πόλιν, πού περιελάμβανε μορφήν μὲ τὰ αὐτὰ ἑνὸς ὄνου καὶ ὄπλιν ἀλόγουν στὸ ἓνα πόδι, ντυμένην μὲ μανδύαν καὶ φέρονταν βιβλίον μὲ τὴν ἐπιγραφήν «Ὁ Θεὸς τῶν χριστιανῶν ὀνοκοιτῆς».

Ὡς πρὸς τὴ σημασίαν τῆς λέξεως αὐτῆς ὑπάρχουν διάφορες ἐρμηνεῖες. Ἐτσι ἄλλοι ἀποδίδουν τὴν ἔννοιαν τοῦ «κείμενον μέσα σὲ σταυλὸν (παράπηγμα) ὄνου», ἄλλοι ὁμιλοῦν περὶ «γεννημένου ἀπὸ ὄνου», ἢ «ἔχοντος τὴν ὄπλιν ἑνὸς ὄνου» ἢ «τὸ κεφάλαιον ἑνὸς ὄνου», ἢ «τὸ κεφάλαιον καὶ τὰ αὐτὰ ἑνὸς ὄνου». Φαίνεται ὅμως ὀρθότερον, ὅτι ἡ λέξις παράγεται ἀπὸ τὸ ρῆμα (στὸ γ' ἐνικὸ πρόσωπον) «κοιᾶται», τὸ ὁποῖον ὁ Ἡσύχιος ἐρμηνεύει ὡς ἱεράται, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχεται τὸ λατινικὸν ρῆμα incohere, μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ μῦθου, εἰσάγων σὲ καθὲ ἱερὴν τελετήν. Γι' αὐτὸ ὑπάρχει καὶ ἡ μετάφρασις ὡς Asinatus Sacerdos, δηλαδὴ ὄνος (ὄνοειδής) ἱερεὺς. Ἀρχαῖοι Ἕλληνες συγγραφεῖς, ὅπως ὁ Πλούταρχος, συμφωνοῦν μὲ τὸν Τάκιτον, ἀποδίδοντας στοὺς Ἰουδαίους τὴν εἰδωλολατρικὴν τιμὴν τοῦ κεφαλοῦ ὄνου. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μινούκιος Φηλιξ γράφει ὅτι αὐτὴ ἡ ἴδια συκοφαντία ἐπαναλαμβάνονταν κατὰ τῶν χριστιανῶν (Octavius, κεφ. 9).

Τὸ χάραγμα τοῦ Παλατίνου λόφου τῆς Ρώμης ἀποτελεῖ τὴν ἀρχαιοτάτην ὑπάρχουσαν παράστασιν Σταύρωσης, δίδοντας ἀξιόπιστην μαρτυρίαν γιὰ τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ καὶ τὴν μορφήν τοῦ σταυρωμένου. Ὁ χαρακτὴς αὐτῆς τῆς ἀρχαίας γελοιογραφίας, ἂν καὶ δὲν ἐγνώριζε ἀκριβῶς τὴ συγκεκριμένην μορφήν τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τοῦ ὁποῖου σταυρώθηκε καὶ ἐμαρτύρησε ὁ Χριστὸς, μπορεῖ ὅμως νὰ θεωρηθεῖ ἡ παράστασις αὐτὴ ὡς ἀπόδειξις τοῦ κανονικοῦ σχήματος τοῦ σταυροῦ, ὅταν ἄρχισε νὰ χρησιμοποιεῖται ὡς ὄργανον θανατικῆς ποινῆς κακοποιῶν στὴν ἀρχαίαν Ρώμην. Βέβαιον γεγονὸς εἶναι, ὅτι ἀποτελεῖ μίαν χλεύην πρὸς τὴν χριστιανικὴν λα-

τρεία καὶ ἡ μορφήν μίαν βλάσφημην πράξιν γιὰ τὴν γελοιοποίησιν τοῦ θεανθρώπου Χριστοῦ.

Ἄλλη ἐρμηνεία ὅμως τοῦ χάραγματος αὐτοῦ ἀναφέρει, ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ γελοιογραφίαν καθόλου, ἀλλὰ ὑποστηρίζεται μὲ ὅλην τὴν σοβαρότητα ὡς ἡ ἀπεικόνισις ἑνὸς ἀνθρώπου πού λατρεύει τὸν εἰδωλολατρικὸν θεὸν Τύφωνα. Ἐτσι διαβάζεται ἡ ἐπιγραφή ὡς ἑξῆς: «Ὁ Ἀλεξάμενος λατρεύει σένα (σὲ) ὡς θεόν», θεωρούμενον τοῦ ἑλληνικοῦ γράμματος Υ, πού ἐμφανίζεται στὸ δεξιὸ μέρος τῆς σταυρωμένης μορφῆς ὡς τὸ δεύτερον γράμμα τοῦ ὀνόματος Τύφωνα.

Αὕτῃ ἡ ἄμετρη καὶ ὑπερβολικὴ πρότασις ἔχει χρησιμοποιηθεῖ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον διαβλέπει στὰ χριστιανικὰ σύμβολα τοῦ μονογράμματος καὶ τοῦ σταυροῦ ἀπλῆς μόνον ἀπομιμήσεις εἰδωλολατρικῶν τύπων καὶ πράγματι θὰ ἐξάλειφε πρόθυμα ὅλην τὴν διάκρισιν μετὰ χριστιανισμοῦ καὶ εἰδωλολατρίας, ζητώντας νὰ κάμει τὴν πρότερην ἐμφάνισιν ὡς εἶναι φυσικὸν προϊόν τοῦ ἐπομένου. Αὕτῃ ἡ θεωρία ὅμως ἀπορρίπτεται, διότι δὲν στηρίζεται καθόλου. Πρῶτον, κανεὶς πιστός, λάτρης κάποιου θεοῦ, θὰ παρουσίαζε σοβαρὰ τὸν ἑαυτό του ἐνώπιον μίαν τόσο γελοιοποιημένην μορφήν, ὅπως ἡ παράστασις τοῦ χάραγματος τῆς Ρώμης. Δεύτερον, δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξις, ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Τύφωνα ὑπῆρξε στὴν ἀρχαίαν Ρώμην. Εἶναι ἐπίσης περισσότερον πιθανόν, ὅτι τὸ γράμμα Υ εἶναι μίαν ἀτελείωτην κακογραφίαν ἀπὸ ἄλλο χέρι, ἢ ἀκόμη εἶχε σκοπὸν νὰ ἀπεικονίσει μίαν ἄλλην μορφήν τοῦ σταυροῦ, παρὰ ὅτι θὰ μποροῦσε νὰ ἐκλήφθει ὡς σύντμησις τῆς λέξεως Τύφωνα.

Ὁ θάλαμος, ὅπου βρέθηκε τὸ παραπάνω χάραγμα, ἦταν βέβαιον εἴτε χώρος φρουρᾶς στρατιωτῶν, εἴτε σχολικὴ αἴθουσα γιὰ παιδιὰ. Δίπλα στὸν ἐμπαίζομενον σταυρωμένον ὑπάρχει ἄλλο χάραγμα ἑνὸς μύλου πού λειτουργεῖ μὲ τὴ βοήθειαν ὄνου καὶ τὴν ἐπιγραφήν: «Labora aselle, quomodo ego laboravi et proderit tibi» (= Ἐργάσου, ὄναριον σκληρὰ, ὅσον ἐγὼ ἔχω ἐργασθεῖ καὶ αὐτὸ θὰ εἶναι γιὰ τὸ καλὸ σου). Ἐχει προταθεῖ, ὅτι ἡ ἐπιγραφή αὕτη εἶχε ἀναφοράν σὲ στρατιώτες πού ἀντικαθιστοῦσαν φρουράν. Ἄλλ' ἐπίσης μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ κατάλληλη φράσις στὸ στόμα ἑνὸς παιδιοῦ, φεύγοντας ἀπὸ τὸ σχολεῖον.

Γι' αὐτὸ, τὰ ὀνόματα τοῦ Ἄρη (Mars), τῆς Τύχης (Fortuna) καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ (Aesculapius) πού ἐμφανίζονται στοὺς τοίχους συνηγοροῦν γιὰ τὴν στρατιωτικὴν χρῆσιν τοῦ θαλάμου. Ἄλλ' αὐτοὶ οἱ τρεῖς θεοὶ θὰ μποροῦσαν κάλλιστα νὰ ἦσαν ἀντικείμενον ἐπίκλησης ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν τοῦ

σχολείου. Τέτοιαι ἐπιγραφές, ὅπως οἱ ἀκόλουθαι, οἱ ὁποῖαι εἶναι συνηθὴς ἀναφορὰς ἐκεῖ, φαίνονται σὲ μᾶς ὡς τελειωτικὲς μαρτυρίαι χάριτος τῆς ἄλλης θεωρίας. Φυσικὰ εἶναι ἐντελῶς πιθανόν, ὅτι ὁ θάλαμος μποροῦσε νὰ ἐξυπηρετῆ ἀμφοτέρους τοὺς σκοποὺς σὲ διαφορετικοὺς χρόνους.

Verna exit de pb... ogio Apollonius Eutyxes exit de pedagogio Corinthus exit de pedagogio Marianus afer exit de pedagogio (= Ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ Εὐτυχιjs, ὁ Κορινθίος, ὁ Μαρτιανὸς εἶχαν φύγει ἀπὸ τὸ σχολεῖον).

Ἄλλο κακογραμμὸν ὄνομα στὸν ἴδιον τοῖχον εἶναι ὁ Libanus, μετὰ τὸν ὁποῖον προστίθεται ἀπὸ ἄλλο χέρι Episcopus καὶ χαμηλὰ κάτω στὸν ἴδιον τοῖχον καὶ ἐμφανῶς ἀπὸ τὸ ἴδιον χέρι, Libanus eri. Ἄλλους εἰρωνικοὺς ὑπαινυγμοὺς γιὰ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν φαίνεται ὅτι συνιστοῦν οἱ παραπάνω ὀνομαστικὲς ἐνδείξεις.

Κατὰ τὸ 1870 νεότερη ἀνακάλυψις σὲ ἄλλο κορινθίον θάλαμον στὸν Παλατίνον λόφον τῆς Ρώμης ἔφερε στὸ φῶς χάραγμα, πού περιλαμβάνει τὴν λέξιν Ἀλεξάμενος Fidelis. Εἶναι πρόδηλον νὰ εἰκάσουμε, ὅτι αὕτη ἡ ἐπιγραφήν γράφηκε ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Ἀλεξάμενον, τοῦ ὁποῖου οἱ θρησκευτικὲς ἐκδηλώσεις εἶχαν χλευασθεῖ ἀπὸ τοὺς συντρόφους του στὴν πρώτη ἐπιγραφήν, πού σχολιάστηκε ἤδη, καὶ πού ἐδῶ γίνεται ὁμολογία τῆς πίστεως του στὴ δεύτερη. Ὁ τίτλος fidelis (= πιστός) πιθανῶς δὲν ὑπῆρξε γνωστός ἢ κατανοητός ἀπὸ κανένα, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς χριστιανούς.

Ὁ ἐξερευνητὴς ἀρχαιολόγος G.B. De Rossi ἰσχυρίζεται, ὅτι τὰ χάραγμα αὐτὰ καὶ ἰδιαίτερα ἡ γελοιογραφία ἀνήκει χρονολογικὰ στὴν ἐποχὴν τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου (197-215 μ.Χ.), ἢ ὄχι ἀργότερα ἀπ' αὐτόν. Γιὰ τὴν πιθανὴν προέλευσιν τῆς συκοφαντίας, πού προϋποθέτει ἡ γελοιογραφία, ἔχουν προταθεῖ οἱ ἑξῆς ἐρμηνεῖες: «Ἡ μίαν ἀναφέρει, ὅτι συσχετίζεται μὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ στὴ φάτνην, μετὰ τὸν βοδιὸν καὶ τὸν ὄνον. Ἄλλη ὅμως ἀπὸ ἀνατολικοὺς ἐρμηνευτὰς τονίζει, ὅτι ἀποδίδεται σὲ σοβαρὸ λάθος τῶν Αἰγυπτίων, συγχέοντας τοὺς Ἰουδαίους μὲ τοὺς Σημίτες, στοὺς ὁποῖους ἡ λατρεία τοῦ ὄνου ἐπικρατοῦσε ἢ σὲ ὁμοίωσιν μετὰ τῶν ἀπὸ τὰ Ἰουδαϊκὰ ὀνόματα γιὰ τὸν Θεὸν καὶ τὴν αἰγυπτιακὴν λέξιν γιὰ τὸν ὄνον.

Γνωστὴ ὅμως εἶναι ἡ ὑπαρξὴ μερικῶν αἰρετικῶν παραφνάδων στοὺς πρώτους αἰῶνες τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου τερατώδης ἀνάμειξις τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος μὲ εἰδωλολατρικὲς δευσιδαιμονίες εὐνοῦσε τὴν ἀπόδοσιν λατρευτικῶν τιμῶν σὲ ὄνους. Ἡ χρῆσις ὄνου εἰσῆλθε στὰ εἰδωλολατρικὰ μυστήρια τοῦ Βάκχου, στὴν ἑορταστικὴν ἐκδηλώσει τῆς

ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ
ΚΑΡΔΙΝΙΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΤΟΥΝΤΟΥ ΜΑΡΤΙΝΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑΡΤΗ
ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑΡΤΗ

Ἐστίας καὶ σέ μερικές ἀφηγήσεις τοῦ πολέμου τῶν Τιτάνων κατὰ τῶν θεῶν. Λέγεται ἀκόμη, ὅτι ὁ Βάκχος προκάλεσε τὸν ὄνο ἐπὶ τοῦ ὁποῖου μεταφερόταν νὰ ὀμιλήσει με ἀνθρώπινη φωνή. Αὐτὸ μᾶς ὑπενθυμίζει φυσικά τὸν ὄνο πού ὀμίλησε στὸν Βαρλαάμ. Ἀλλὰ με τὸ ζῶο αὐτὸ σχετίζεται ἡ θριαμβευτική εἴσοδος τοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα πρὶν ἀπὸ τὸ σταυρικό πάθος του, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε ἐπὶ πῶλον ὄνου καὶ ἦταν ἀντικείμενο ἔκφρασης πού ἀφοροῦσε τὸν Χριστό, «εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου, ἔρχεται σοι πρᾶς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑπόζυγιον» (Ματθ. 21,5).

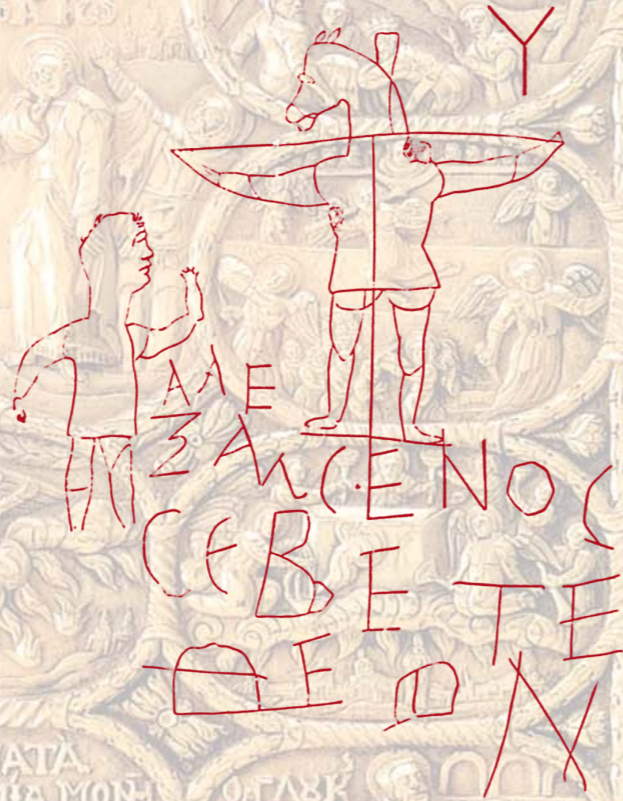
Ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος στὸ ἔργο του Κατηχήσεις πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, Ὁμιλία Β', στὸ τέλος, γράφει, ὅτι ὑπῆρχαν χριστιανοὶ κατὰ τὴν ἐποχὴ του πού ἔφεραν ὀρειχάλκινα νομίσματα ἢ μετάλια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα στὰ κεφάλια τους ἢ τὰ προσαρτοῦσαν στὰ πόδια τους καὶ τὰ ὑπερεκτιμοῦσαν ὡς θέλητρα. Ἡ εἰδωλολατρική καὶ δεισιδαιμονική αὐτὴ συνήθεια λέγεται, ὅτι παρέμεινε στὴ Σμύρνη τῆς Μ. Ἀσίας τὸ ἀργότερο μέχρι τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' ἢ τις ἀρχές τοῦ ΙΘ' αἰ. Πρόκειται, γιὰ μερικά ἀπὸ αὐτὰ τὰ μετάλια, γιὰ κοσμήματα θὰ λέγαμε, πού ἀπεικόνιζαν τὸ κεφάλι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ντυμένο προφανῶς με δέρμα λιονταριοῦ ἀπὸ τὴ μία πλευρά, καὶ μορφή ὄνου με τὸν πῶλο του ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά καὶ τὴν ἐκπληκτικὴ ἐπιγραφή DN IHY XPS DEI FILIUS (= Ὁ κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, υἱὸς τοῦ Θεοῦ). Ὅμως ὁ περισσότερο κοινὸς τύπος τῶν νομισμάτων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἦταν τὸ κεφάλι τοῦ Ἡρακλῆ με δέρμα λιονταριοῦ.

Νόμος τοῦ Ὀνωρίου, τοῦ ἔτους 409 μ.Χ. καταδίκασε μία αἵρεση ὀνόματι «caelicolae» τῆς ὁποίας ἡ δεισιδαιμονία λέγεται, ὅτι ἦταν ἀνήκουστη, ἀλλὰ μὴ περιγραφόμενη στις λεπτομέρειές της. Φαίνεται ὅμως, ὅτι οἱ ὀπαδοὶ της ἐλάτρευαν οὐράνια σώματα, ὅπως τὸν ἥλιο, τὴ σελήνη καὶ τὰ ἄστρα. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ δεισιδαιμονία δὲν θὰ μπορούσε νὰ ὀνομασθεῖ νέα καὶ περίεργη. Ἦταν πιθανῶς μία ἀπὸ τις παλαιότερες ὄλων. Ὑπάρχει ἀκόμη μία ἄλλη ἐκδοχὴ ἀνάγνωσης τῆς λέξης caelicolae σὲ cillicolae, προερχόμενης ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ λέξη ὁ κίλλος, δηλαδή ὄνος χρώματος φαιοῦ, ἀπὸ τὸ ἐπίθετο κιλλός (= αὐτὸς πού ἔχει φαιο χρώμα). Στὴν ἀντίστροφη ὄψη νομίσματος τοῦ Ὀνωρίου παρίσταται ὄνος καὶ ὁ πῶλος του, με τὴν ἐνδειξὴ Asina. Εἶναι γνωστὴ ἡ πληροφορία τοῦ Ἐπιφανίου Κωνσταντείας Κύπρου (κατὰ τῶν λεγομένων Γνω-

στικῶν XXVI) γιὰ τοὺς παραπάνω αἰρετικούς, οἱ ὁποῖοι ἰσχυριζόταν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐλάτρευαν τὸν Θεὸ Σαβῶθ, ὁ ὁποῖος ἦταν «ἓνας ἰστάμενος ἄνδρας, ἀλλ' ἔχοντας τὴ μορφή ἑνὸς ὄνου».

Μεταξὺ τῶν κακογραμμένων χαραγμάτων στοὺς ἐσωτερικούς τοίχους οἰκίας, στὴν ἀρχαία Πομπηία, ὑπάρχει ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος μία προτροπὴ γιὰ νὰ ἀκοῦμε τοὺς χριστιανούς (Audi Christianos) καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μία περιφρονητικὴ δήλωση, ὅτι ἐκεῖ «ἓνας ἡμίονος (μουλᾶρι) διδάσκει μικρὲς μύγες». Φυσικά εἶναι πιθανόν, ὅτι αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἔχει κάποια αἰσχυρὴ ἢ ὑβριστικὴ σημασία, ἡ ὁποία δὲν εἶναι δυνατὸ τώρα νὰ ἐξακριβωθεῖ. Ἀλλὰ θεωροῦμεν με ἀναφορὰ στὸν χώρο πού βρέθηκε, ἡχεῖ ὡς μία ἄτεχνη ἀπόδοση τῆς ἰδίας κατηγορίας, τὴν ὁποία ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὁ ἴδιος ἀπηθύνει ἐναντίον ὀρισμένων διδασκάλων, ὅτι αὐτοὶ «ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἀμαρτίας, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις» (Β' Τιμόθ. 3,6).

Ἡ γελιογραφικὴ καὶ χλευαστικὴ εἰκονογραφικὴ παράσταση τοῦ χαράγματος στὸν Παλατινὸ λόφο τῆς Ρώμης συνιστᾷ ἀφενὸς ἓνα περίεργο ἀντικείμενο μελέτης καὶ ἀφετέρου ἓνα ἐντελῶς πρῶμο παράδειγμα στὴν ἱστορία... τῆς ποιητῆς τῆς σταύρωσης.

Βηματισμοὶ τῆς ἐνδεκάτης ὥρας τοῦ Μεγάλου Σαββάτου

Αἰδ. κ. Κων. Καλλιανού

Ἐν τὸ ξέρε, ἂν θὰ μπορέσεις ν' ἀποτυπώσεις στὸ χαρτὶ τις κορυφαῖες βιωματικές ἐμπειρίες πού προσφέρει ἡ περιουσία νύχτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Καὶ κυρίως, ἐκείνες οἱ ὥρες πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση, ὅταν ἡ «πολλὴ σιγὴ» εἶναι ἀκόμα ἀπλωμένη, παρ' ὅλη τὴν ἔξαρση τῆς ἑορταστικῆς προετοιμασίας.

Κάθε χρόνο αὐτὴ τὴ νύχτα, καθὼς ἀνεβαίνεις τὰ παλιὰ πέτρινα σκαλιὰ τῶν δρόμων τῆς ἐνορίας, ζεῖς κάποιες στιγμὲς ἀνεπανάληπτες, πού σὲ εἰσάγουν στὸ μεγαλεῖο τῆς χαρμολύπης πού ἡ Γιορτὴ δαψιλῶς προσφέρει. Γιὰ σχεδὸν ὅλα τὰ σπίτια εἶναι φωτισμένα· παντοῦ εἰτοιμάζεται ἡ ἑορταστικὴ τράπεζα, με ἐδέσματα ξεχωριστὰ καὶ πλούσια. Παράλληλα, ὅλοι εἰτοιμάζονται νὰ προσέλθουν στὴν Ἀνάσταση καὶ ν' ἀκούσουν τὸν καλὸ τὸ λόγο. Κάποιοι ἀπ' αὐτοὺς θὰ μείνουν «νὰ πάρουν ἀπόλυση», ἐνῶ ἄλλοι, οἱ περισσότεροι δηλαδή, θὰ φύγουν· ὅμως, λίγο-πολύ, ὅλοι συμμετέχουν σ' αὐτὸ τὸ τρανὸ πανηγύρι. Μάλιστα, μπορεῖς νὰ τὸ πεις ἀπόψε με ἱκανοποίηση, πὼς ἐστὶ εἶσαι ἐκεῖνος πού θ' ἀνοίξει καὶ τοῦτῃ τὴ νύχτα τις διπλωμένες καρδιές τῶν συνελθόντων, τῶν συνεορταστῶν, τῶν πανηγυριστῶν, με κείνο τὸ χιλιοεπιπέδο, ἀλλὰ καὶ πρωτάκουστο γιὰ φέτος, «Χριστὸς Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...», αὐτὸν τὸν σύνομο ἔμνο με τὸ ἐκρηκτικὸ πνευματικὸ περιεχόμενο καὶ τὸ ἐλπιδοφόρο μήνυμα.

Ἀπὸ μικρὸ παιδί σὲ συνέπαιρνε αὐτὴ ἡ νύχτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, καθὼς θυμᾶσαι τὰ μισοφωτισμένα σοκάκια τοῦ χωριοῦ, τὴ μοσχοβολιὰ τῶν ψητῶν πού ξέφευγαν ἀπὸ τὸ φούρνο τυλιγμένα στὸ λαδόχαρτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μισοχαμηλωμένο, τὸ καταλυκτικὸ τὸ φῶς τῆς λάμπας τοῦ πετρελαίου, πού φώτιζε τις μικρὲς κάμαρες τῶν σπιτιῶν, ὅπου συνηριζόνταν οἱ ἄνθρωποι καὶ εἰτοιμάζονταν νὰ πᾶνε στὴν ἐκκλησία. Αὐτὴ ἡ προετοιμασία μαζί με τὴν ἀναμονὴ διέκριναν μέσα σου τὸ κορυφαῖο τῆς γιορτῆς γεγονός, πού ἄρχιζε σιγά-σιγά νὰ δένεται με τὰ περιουσία ἐκεῖνα βιώματα πού ἀπομένουν δείκτες ζωῆς καὶ θεμέλια πίστεως.

Ὁ ναὸς εἶναι σκοτεινός, με δυνατὴ, χλωρὴ ἀκόμα τὴν ὄσμη τοῦ μύρου ἀπὸ τὸ βράδυ τοῦ Ἐπιταφίου, ὅταν τὴ στιγμὴ πού ψάλλονταν ὁ στίχος τῶν Ἐγκωμίων «Ἐρραναν τὸν Τάφον...», ράντισες καὶ ἐστὶ τὸ Κουβούκλιο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκκλησιασμά. Θαρρεῖς

πὼς ἐκείνες οἱ ὥρες δὲν πέρασαν· καὶ ὅμως πλησιάζει ἡ ἐναρξὴ τῆς Παννυχίδος, ὅπου θὰ θυμηθεῖς ξανά τὴ Μεγάλὴ Παρασκευὴ· αὐτὸ τὸ σύνορο μεταξὺ ζωῆς καὶ φθορᾶς.

Πόσες φορές ἔχει ἀνοίξει αὐτὲς τις κλειστὲς τις πύλες νύχτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου καὶ ἔχεις σερβιανίσει μόνος στοὺς νυχτωμένους χώρους τοῦ ναοῦ, ἀναμνησκόμος ἡμερῶν ἀρχαίων... Ὅταν ἦταν καὶ αὐτὸς ὁ ναὸς τὸ κέντρο μιᾶς ξεχωριστῆς ἐνοριακῆς κοινότητας καὶ δὲν ἐτελείτο ἡ Ἀνάσταση χρόνο παρὰ χρόνο, ὅπως γίνεται ἐδῶ καὶ ἓνα περίπου αἰῶνα... Ὅταν μαζεύονταν ἀπὸ τὰ ξένα οἱ ἐνοριτὲς γιὰ νὰ κάμουν Πάσχα, καὶ ὄχι διακοπές, στὴν ἐνορία τους, νὰ χαροῦν τὸ δικὸ τους Ἐπιτάφιο, νὰ σερβιανίσουν στὰ σοκάκια τὴν αὐγινή τὴν ὥρα πού γινόταν ἡ ἔξοδος του, νὰ ποῦν τὸ ἀμίμητο ἐκεῖνο «σᾶς μπαταλάριμι» (σᾶς ξεπεράσαμε), ὅταν περνοῦσαν οἱ Ἐπιτάφιοι τῶν ἄλλων ἐννιά ἢ καὶ ἔντεκα, παλιότερα, ἐνοριῶν τῆς Χώρας!

Κουτάζεις τὸ στολισμένο Κουβούκλιο πού τὸ ἀχνοφωτίζουν τὰ ἀδύναμα φῶτα τοῦ δρόμου καὶ στοχάζεσαι πόσα πρόσωπα ἐργάστηκαν πάνω σ' αὐτὸ τὸ ξύλινο, πλὴν ἱερὸ ἀντικείμενο, νὰ τὸ εὐτρεπίσουν κάθε χρόνο καὶ καλύτερα, μόνο γιὰ μιὰ βραδιά, γιὰ λίγες ὥρες, ὅστε νὰ κολακευτοῦν ὅτι κάτι πρόσφεραν. Πρόσωπα χαμένα ἀπὸ τὴ μνήμη τῶν σημερινῶν, ὅμως ἀναπαμένα πλήρως στὴ Μνήμη τοῦ Θεοῦ, πού ἀσφαλῶς πρόσεξε τοὺς κόπους καὶ τὴν εὐλάβειά τους, γιὰ τὴν κατέβαλαν πολὺν ἀγῶνα καὶ κάτω ἀπὸ συνθήκες ἀντίθετες...

Ἀπὸ τὸ ἱερὸ Βῆμα ἔρχεται τὸ ἱλαρὸ τὸ φῶς τῆς καινῆς πού ἀπόμεινε ἀπὸ τὴν πρωινὴ τὴ Θ. Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου. Στὸ δάπεδο τὰ φύλλα τῆς βάγιας μαρτυροῦν τὸν ἐλπιδοφόρο ἀναστάσιμο ἀνασασμὸ πού πλησιάζει.

Σὲ λίγο ἡ σιωπὴ τοῦ ναοῦ, οἱ μεγάλοι ἴσκιοι πού σχηματίζονται στοὺς τοίχους ἀπὸ τὸ λεῖψο φῶς τῶν κεριῶν καὶ τῶν «νυσταλέων», κατὰ Παπαδιαμάντη, κλητῶν πού ἀνάβεις, ἓνα-ἓνα καταλύονται, χάνονται, ταξιδεύουν γιὰ τὸν χώρο τῶν βιωμάτων τῆς Μνήμης, τῆς σιωπῆς καὶ τῆς κατάνυξης πού κρατᾶς βέβαιη μέσα σου. Τὰ φῶτα ἀνάβουν, οἱ καμπάνες ἡχοῦν χαρμόσυνα, ὁ κόσμος ἔρχεται με τις λαμπάδες στὰ χέρια καὶ τὴν προσμονή...

Πλησιάζει πᾶ καὶ ἡ δωδεκάτη, πλησιάζει καὶ ἡ Ἀνάσταση. Με πόσους, ἄραγε, ἀναστημένους καὶ βέβαιους γιὰ τὸ Μυστήριον τοῦ θανάτου καὶ τῆς Ζωῆς;

«Καὶ ἀνελθόντα
εἰς τοὺς οὐρανοὺς
καὶ καθεζόμενον
ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς...»

Η ΕΝΔΟΞΗ ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

«Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς...».

Με αὐτὲς τὶς λέξεις ὁμολογοῦμε ὅτι ὁ κατελθὼν στὴ γῆ Χριστὸς ὁ Θεός, αὐτὸς ποὺ προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ ἐγένε Θεάνθρωπος, τώρα, ἀφοῦ ὀλοκλήρωσε τὸ σωτήριο ἔργο τοῦ ἀνέρχεται πάλι «ὄπου ἦν τὸ πρότερον», κοντὰ στὸν οὐράνιο Πατέρα, μὲ ὅλη τὴ δόξα τῆς θεότητος.

α) *Μαρτυρίες εἰς Κ.Δ. γιὰ τὴν Ἀνάληψη.* Γιὰ τὴν Ἀνάληψη μιλά 34 φορές ἡ Κ. Διαθήκη. Εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν πρὸς Τιμόθεο Ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου ποὺ ἀκολουθεῖ: «Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλους, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσι, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήθη ἐν δόξῃ» (Α' Τιμ. γ' 16). Ἀπὸ τὶς διηγήσεις τῆς Κ.Δ. γίνεται φανερόν ὅτι ὁ ἀναστημένος Χριστὸς ἀνελήθη στὸν οὐρανὸ μετὰ τοῦ ἀκηράτου σώματός Του, βραδέως καὶ μεγαλοπρεπῶς. Τὸ ὑλικὸ Του σῶμα τὸν συνώδευσε στὴν θριαμβευτικὴ του ἀνάληψη γιατί ἔτσι ἀνυψώθηκε ὅλη ἡ φύση μας. Ὁ Χριστὸς δὲν ἀνελήθη μόνο ὡς Θεὸς ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος. Στὸ πρόσωπό Του ὅλος ὁ κόσμος δοξάσθηκε.

Τὴν ὀρθόδοξη αὐτὴ ἀποψη ἀπὸ ἐνωρὶς ἐνόθευσαν διάφοροι αἰρετικοὶ ὅπως π.χ. ὁ Ἐρμογένης ποὺ ἐδίδασκε ὅτι μετὰ τὴν Ἀνάσταση διελύθη ἡ ὑποστατικὴ ἔνωση τῶν δύο φύσεων καὶ ὁ Κύριος ἀνελήθη σὰν Θεὸς μόνον ἢ ὁ Ἀπελλῆς ποὺ ἐκήρυτε ὅτι ὁ Χριστὸς «ἀπέθετο τὸ σῶμα ἐν τῷ ἡλίῳ μετὰ τὴν Ἀνάληψιν». Ὁμῶς ἡ ὀρθόδοξη διδασκαλία εἶναι σαφής. Ὁ Κύριος θεωμένη πλέον τὴ φύση μας τὴν συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Μετὰ σώματος λοιπὸν ἀνελήθη ὁ Κύριος, καὶ

αὐτὸ σημαίνει καὶ τὴ δική μας, ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἔνσωμη στὴ Βασιλεία του ὑπαρξῆ. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἄγγελοι, ὑποδεχόμενοι τὸν Χριστὸν ἀναλαμβανόμενον ἔψαλλαν «Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ἡμῶν καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι καὶ εἰσελεύσεται ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης». Τί ἐσήμαιναν τὰ λόγια αὐτά; Μήπως οἱ ἄγγελοι ζητοῦσαν νὰ ἀνοίξουν οἱ κλειστὲς πύλας τοῦ Παραδείσου γιὰ τὸν Χριστὸ ὡς Θεό; Βεβαίως ὄχι, ἀλλὰ γιὰ τὸν Χριστὸ ὡς ἄνθρωπο, διότι γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἦταν κλειστὲς οἱ πύλας τῆς Βασιλείας. Τὸ λέγει χαρακτηριστικὰ ὁ Μ. Ἀθανάσιος:

«Οὐ γὰρ αὐτὸς ὁ Λόγος ἦν ὁ χρίζων ἀνοίξας τῶν πυλῶν κύριος πάντων ὧν. Οὐδὲ κεκλεισμένον ἦν τι τῶν ποιημάτων τῷ ποιητῇ. Ἄλλ' ἡμεῖς ἡμεῖν οἱ χρίζοντες οὐς ἀνέφερον Αὐτὸς διὰ τοῦ ἰδίου σώματος Αὐτοῦ, ὡς γὰρ ὑπὲρ πάντων αὐτὸ προσήνεγκε τῷ θανάτῳ, οὕτω δι' αὐτοῦ πάλιν ὠδοποίησε τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον». Τὸ σῶμα βέβαια τοῦ ἀναληφθέντος Χριστοῦ, ἦταν τὸ ἴδιο τὸ σῶμα ποὺ εἶχε μετὰ τὴν Ἀνάσταση, διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ δικό μας δηλ. ἀφθαρτο καὶ ἀπὸ ὕλη διαφορετικῆς συνθέσεως. Ἔτσι θὰ εἶναι καὶ τὰ δικά μας σώματα μετὰ τὸν θάνατο καὶ τὴν ἀνάστασή μας, ὅταν «τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν». Μὲ τέτοιο σῶμα θὰ σταθοῦμε ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ καὶ μὲ τὸ ἴδιο αὐτὸ σῶμα θὰ δοκιμάσουμε τὴ χαρὰ τῆς παραδείσιας εὐτυχίας ἢ τὴ θλίψη τῆς αἰώνιας καταδίκης.

β) Ὁ νέος κόσμος τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὅλα αὐτὰ σημαίνουν ὅτι ὁ νέος κόσμος τῆς

Βασιλείας ποὺ προσδοκῶμεν εἶναι διαφορετικὸς ἀπὸ αὐτὸν ἐδῶ ποὺ ἀπολαμβάνουμε τώρα. Ὅπως ἡ ἁμαρτία διέστρεψε καὶ διεστρέβλωσε τὰ πάντα, ἔτσι πρέπει νὰ ἀποκατασταθεῖ ἡ ἀρχικὴ τάξη στὴν πρώτη της μορφή. Οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ φύση, ὅλος ὁ κόσμος θὰ ξαναβρεῖ, μετὰ τὴν καταστροφὴ του, τὸ ἀρχικὸ του μεγαλεῖο καὶ μέσα στὴν αἰωνιότητα θὰ ξαναβροῦμε κι ἐμεῖς τὸν παλιό μας ἑαυτό, ὅπως ἦταν πρὶν ἀπὸ τὴν περιπέτεια τῆς πτώσεως. Αὐτὴ ἡ ἀποκατάσταση ἔχει τὴν ἐγγύησή της στὸ Χριστό. Ὁ Χριστὸς ἐγένε ἄνθρωπος γιὰ νὰ μετάρχει στὴ φύση μας, γιὰ νὰ τὴν ἀνυψώσει, τὴ θεώσει καὶ τὴν σώσει. Καὶ τὸ ἐπέτυχε. Μαζί

μὲ τὸν Χριστὸν σταυρωθήκαμε κι ἐμεῖς, πεθάνουμε κι ἐμεῖς, ἀναστηθήκαμε κι ἐμεῖς, ἀναληφθήκαμε κι ἐμεῖς. Τώρα ἔχει ἀνοίξει πιά ὁ δρόμος. Ὅποιος θέλει μπορεῖ νὰ τὸν διαβῇ. Ἡ θεία Ἀνάληψη αὐτὸ τὸ νόημα ἔχει. Εἶναι ἡ τελευταία ἐπίγεια πράξη καὶ παρουσία τοῦ Χριστοῦ, ποὺ σηματοδοτεῖ τὴ νέα πραγματικότητα ποὺ ὅλοι μας δικαιούμεθα πλέον νὰ ἀπολαύσουμε. Ἄν ὁ Χριστὸς δὲν ἀναλαμβανόταν στοὺς οὐρανοὺς, θὰ ἦταν προβληματικὴ ἡ σωτηρία μας. Δὲν θὰ ἤμασταν βέβαιοι γιὰ τὴν τελικὴ μας δικαίωση, τὸν θρίαμβο τοῦ ἀγαθοῦ. Τώρα ὅμως ὅλα συνηγοροῦν σ' αὐτὴ τὴ μέλλουσα δόξα, ποὺ καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτὴ δοκιμάζουσι οἱ πιστοὶ καθὼς παραμένουν μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἐκκλησία σημαίνει Βασιλεία Θεοῦ, καὶ ὅσοι μετέχουν στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μετέχουν ἀπὸ τώρα στὶς ἐμπειρίες τῆς Οὐράνιας Βασιλείας καὶ δοκιμάζουσι τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Κάθονται στὰ δεξιὰ Του δικαιωμένοι διὰ τῆς πίστεως, καὶ ἀναμένουν τὴν πληρότητα τῆς θείας δόξης ποὺ θὰ δοθεῖ μετὰ θάνατον στὴν ἄλλη ζωὴ ποὺ μᾶς περιμένει.

Ὁ Χριστὸς ἐκάθησεν στὰ δεξιὰ τοῦ Πατρὸς, στὴν παλλὰ Του θέση. Αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τὸ ἐκλάβουμε κατὰ γράμμα. Εἶναι ἀνθρωποπαθῆς ἔκφραση, ποὺ σημαίνει ὅτι ξαναγύρισε μετὰ τὴν ἐνανθρώπισή Του κοντὰ στὸν Πατέρα καὶ στὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Πρὸς καιρὸν ἡ Ἅγ. Τριάδα εἶχε –κατὰ κάποιον τρόπον– μερισθεῖ. Ὁ Υἱὸς εἶχε ἐνανθρωπήσει. Καὶ χωρὶς νὰ χάσει τὴ θεότητά Του, τὴν ἔνωσε μετὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἦλθε στὴ γῆ «ὄλον τὸ ἀνθρώπινον προσλαβόμενος φύραμα».

Τώρα ἐπιστρέφει στὸν οὐρανὸ καὶ καταλαμβάνει ἐκ νέου τὴν πρότερή Του θέση «ὄπου ἦν τὸ πρότερον». Ἔτσι ἀνοίγει τὸ δρόμο σὲ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος, ποὺ δικαιωματικὰ πλέον διεκδικεῖ θέση στὴν ἐπουράνια Βασιλεία.

Ο Άγιος Έλισαῖος στην καρδιά τῆς Ἀθήνας

Η

ΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἐπιμονῆς, καὶ μάλιστα στὶς ἀρχές τῆς Τρίτης Χιλιετίας, (2005) –μὲ ὅ,τι αὐτὸ σημαίνει– ἀποτελεῖ ἡ ὀλοκλήρωση τῆς ἀνοικοδόμησής τῆς καρδιᾶ τῆς Ἀθήνας (Μοναστηράκι) τοῦ μικροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἐλισαίου.

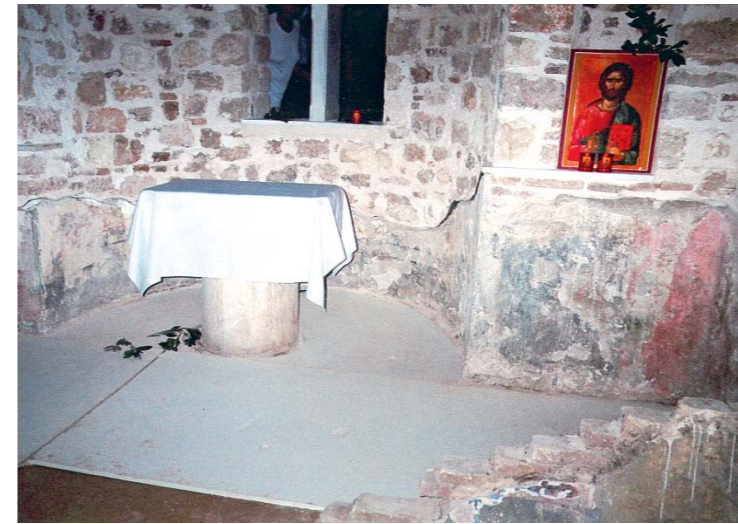
Πρόκειται γιὰ ἔργο σημαντικό ὄχι μόνο ἀπὸ ἀποψη ἀρχιτεκτονικῆ καὶ δομικῆ (ἔγινε μὲ γνώση καὶ σεβασμὸ). Ἄλλὰ καὶ γιὰ τὸ μόνιμο –χρόνια τώρα– ἀδιαπραγμάτευτο πάθος μερικῶν εὐσεβῶν καὶ εὐγενικῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι μὲ συνεχεῖς παραστάσεις, μὲ εὐθείες καὶ ἔμμεσες ἐνέργειες, μὲ ἄρθρα στὸν καθημερινὸ Τύπο, μὲ ἐπιστολές, βιβλία, ἀκόμα μὲ συνέδρια καὶ εἰδικές συνάξεις προσπάθησαν, πρὸς κάθε κατεύθυνση, νὰ ἐνημερώσουν, νὰ παρακαλέσουν, νὰ πιέσουν, νὰ δεσμεύσουν καὶ τελικὰ νὰ πετύχουν ὥστε νὰ πραγματοποιηθεῖ ἕνα ἀληθινὸ θαῦμα! Δηλαδή πάνω στὰ εἱλεῖπια τοῦ παλαιοῦ, γκρεμισμένου Ναοῦ νὰ ἀνεγερθεῖ καὶ πάλι, στὰ ἴδια σχέδια τὸ ταπεινὸ, λαμπρὸ, κομψό, μὰ μεγαλοπρεπές, ἱστορικὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Ἐλισαίου: Ἐνας Ναὸς τῆς Ἀθήνας πὺ εἶναι γεμάτος μνημῆς, συγκινήσεις καὶ νεώτερη ἱστορία. Ἐπιβεβαιώνοντας ἔτσι τὸν κατηγορηματικὸ λόγο πὺ εἶπε ὁ Κύριος: «Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καὶ εὕρησεται, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται».

Τὸ σύντομο ἱστορικὸ χρονικὸ τῆς ὑπόθεσης λέει ὅτι ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἐλισαίου ἦταν ἕνα ἰδιόκτητο μεταβυζαντινὸ ἐκκλησάκι. Στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας διαδραμάτιζε

στὴν Ἀθήνα μεγάλο πνευματικὸ, ἐκκλησιαστικὸ καὶ ἐθνικὸ ρόλο. Ἐκεῖ μέσα οἱ Ρωμιοὶ ραγιαδες ὄχι μόνο ζοῦσαν τὴν εὐλογία καὶ τὰ χαρίσματα τῆς ὀρθόδοξης πίστεως, ἀλλὰ ἀποταμίευαν καὶ ψυχικὰ ἀντισώματα καταφυγῆς καὶ ἐλπίδας γιὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Γένους. Δημιουργοῦσαν ἀληθινές σχέσεις ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης. Καὶ εἰσέπρατταν τὰ μηνύματα τῆς νίκης τοῦ Θεοῦ ἔναντι τοῦ Ἑωσφόρου.

Ὡσπὺ ἦρθε ἡ Παλιγγενεσία. Καὶ τότε ὁ Ἁγιος Ἐλισαῖος ὄχι μόνο ἐξακολούθησε νὰ ἐξοικειώνει τοὺς πιστοὺς στὸ μυστήριό τῆς σωτηρίας καὶ τοῦ Ὀρθόδοξου πολιτισμοῦ. Καὶ νὰ βοηθᾷ στὴ βίωση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος. Μὰ ἔγινε καὶ κέντρο ξεχωριστῆς ἀγιορείτικης ζωῆς, δημιουργώντας μιὰ θρησκευτικὴ ἀναγέννηση στὴν ἀρνητικὴ ἐκείνη ἐποχῆ. Ἡ Ἀθήνα τότε σάρκαζε κάθε ἐκκλησιαστικὴ ἐκδήλωση. Καὶ ἀρνιόταν ἐπίσημα τὴν παράδοση χάρι μίας προτεσταντικῆς ἐκδοχῆς καὶ τῶν κηρυγμάτων τοῦ ἐκρηκτικοῦ διαφωτισμοῦ.

Στὸν Ἁγιο Ἐλισαῖο κείνο τὸν καιρὸ πύρηνας αὐτῆς τῆς ἀναγέννησης ἦταν μερικοὶ ταπεινοὶ ἱερεῖς, ὅπως ὁ παπα-Νικόλας Πλανᾶς, ὁ παπα-Ἀντώνης, ὁ παπα-

Ἡ Ἁγία Τράπεζα τοῦ Ἁγίου Ἐλισαίου ὅπως διασώθηκε ἄθικτη μέσα στὰ εἱλεῖπια καὶ βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφῆ.

Χρύσανθος. Ἐνῶ στὸ ψαλτήρι, μὲ ὕφος καὶ ἦθος ἀγιορείτικο, δίχως φωνητικὰ παραληρήματα καὶ ψαλτικούς κομπασμοὺς πρωτοστατοῦσαν ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ὁ Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης. Καὶ ἀνάμεσα στὸ ἐκκλησιαστικὸ ἀπὸ ἀπλοὺς χριστιανοὺς βρίσκονταν συχνὰ ὁ π. Φιλόθεος Ζερβάκος, ὁ Νεκτᾶριος Κεφαλᾶς, ὁ Κόντογλου, ὁ Νιρβάνας καὶ ἄλλοι λόγιοι, δάσκαλοι καὶ καθηγητῆς πὺ παρακολουθοῦσαν τὶς ὑπέροχες ἀγρυπνίες καὶ τὶς ζεστές ἀκολουθίες μὲ ἀγιορείτικο τυπικὸ.

*

Πέρασε ὁ καιρὸς. Ἦρθαν τὰ μαῦρα χρόνια τῆς τριπλῆς Κατοχῆς. Καὶ τότε, μιὰ μέρα τοῦ 1944 ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ Ἁγίου Ἐλισαίου, ὦ τῆς ἀφροσύνης του, βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ γκρεμίσει τὸ Ναὸ μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι δῆθεν κινδύνευε τὸ οἰκόπεδό του ἀπὸ τὴν περίπτωξη τοῦ Ναοῦ ἐκ μέρους τῆς διοίκησης τῆς Ἐκκλησίας! Ὁ τόπος ἐρήμωσε!

Ἐληξαν ὁμως κάποτε τὰ βάσανα τοῦ πολέμου. Καὶ καθὼς περνοῦσαν οἱ περαστικοὶ –μὲ θλίψη, πόνο καὶ ὄργη ἔβλεπαν τὰ εἱλεῖπια τοῦ Ναοῦ στὴν ὁδὸ Ἄρεως 14 καὶ ἀγανακτοῦσαν. Μάλιστα αἰσθάνονταν ὅτι στὸν τόπο ἐκεῖνο τοῦ ἐγκλήματος ἐξακολουθοῦσαν νὰ φτερογύ-

Ἄπὸ τὰ ἐγκαίνια τῆς θεμελίωσης τοῦ Νέου Ναοῦ ἐκ μέρους τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου, στὶς 2 Μαρτίου 2004.

Ὁ Ἁγιος Ἐλισαῖος κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀνοικοδόμησής του (2004-2005).

ζουν οἱ μνημῆς, τὰ ἱερά πρόσωπα καὶ νὰ διαχέεται ἡ ἀγιασμένη χάρι μὲ τὶς λειτουργίες καὶ ἀγρυπνίες τῶν παλαιῶν καιρῶν!

Γι' αὐτὸ εὐθὺς ἄρχισε ὁ ἀγὼνας γιὰ τὴν ἐπανασύσταση τοῦ Ἁγίου Ἐλισαίου μὲ τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, ὕστερα ἀπὸ ἐξήντα χρόνια σιωπῆς καὶ θλίψης, πὺ βλέπουμε σήμερα.

Τώρα χαίρεται κανεὶς τὸ ἐκκλησάκι καὶ ἐλπίζει ὅτι θὰ πραγματοποιοῦνται καὶ πάλι οἱ θεσπέσιες ἀγρυπνίες καὶ ἀκολουθίες πρὸς δόξα τοῦ Ἁγίου Ἐλισαίου καὶ τοῦ δοτήρα Χριστοῦ.

Ἐδῶ νὰ ποῦμε, γιὰ λόγους δικαιοσύνης ὅτι ἐκτὸς τῶν ἄλλων φορέων καὶ ἀνθρώπων πὺ βοήθησαν στὸ θεάρεστο αὐτὸ ἔργο, ρόλο πρωταρχικὸ διαδραμάτισε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος καθὼς καὶ ὁ Πρωτοσύγκελλος Αἰδεσιμολ. κ. Θωμᾶς Συνοδινός, οἱ ὁποῖοι μάλιστα ἔχουν ἀναλάβει μὲ πρόγραμμα τὴν ἀναστέλωση καὶ διάσωση πολλῶν ἱστορικῶν μνημείων τῆς Ἀθήνας. Μὲ κορυφαῖα ἤδη ἐπιτεύγματα τὸν Ἱ. Ν. τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου (Γοργοεπήκοος), τὴν Ἁγία Εἰρήνη στὴν ὁδὸ Νικοδήμου (Ρηνάκι), τοῦ Ἁγίου Ἐλισαίου. Καὶ, ὅσον οὔπω, τοῦ Ἀρχοντικοῦ τῆς Ἁγίας Φιλοθέης στὴν Ἀδριανοῦ 96. Γένοιτο.

π. Στυλιανός Μαστορόπουλος

Τριανταοχτώ χρόνια συμπληρώθηκαν αυτόν τον μήνα από την προς Κύριον έκδημian (2 Ἀπριλίου 1968) τοῦ μακαριστοῦ ἱερέως π. Στυλιανοῦ Μαστοροπούλου, ὁ ὁποῖος ἐκόσμησε τὸν ἱερό Κληρο τῆς Μητροπόλεως Παροναξίας ἐπὶ τρεῖς δεκαετίες.

Ὁ π. Στυλιανὸς εἶδε τὸ φῶς τῆς ζωῆς στὸ Φιλῶτι τῆς Νάξου τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1908. Τὰ πρῶτα γράμματα διδάχθηκε στὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ του καὶ συνέχισε τὶς γυμνασιακὲς σπουδὲς του στὸ Γυμνάσιο τῆς Χώρας, ἀπ' τὸ ὁποῖο ἀπεφοίτησε τὸ 1926. Ἀμέσως μετὰ γράφτηκε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, στὴν ὁποία μὲ ζῆλο ἐσπούδασε τὴν Ἱερά ἐπιστήμη. Κυρίαρχη ὁμως ἐπιθυμία καὶ λαχτάρα τῆς καρδιάς του ἦταν ἡ Ἱερωσύνη, γι' αὐτὸ μετὰ τὴν ἀπόλυσή του ἀπὸ τὶς τάξεις τοῦ Στρατοῦ καὶ τὸ γάμο του μὲ τὴν ἐκλεκτὴ Φιλωτίτισσα παπαδοκόρη, Σοφία τοῦ παπα-Νικόλα Ἡμελλου, προχώρησε στὴν πραγματοποίηση τοῦ παιδικοῦ του πόθου. Στις 27/12/36 χειροτονήθηκε Διάκονος καὶ στίς 28/3/37 Πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν τότε Μητροπολίτη Παροναξίας Χερουβεῖμ, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν τοποθέτησε ὡς ἐφημέριο στὸ Δαμαλᾶ Νάξου. Ἀργότερα διορίστηκε στὸ Χαλκὶ καὶ τέλος στὸ Φιλῶτι. Σὲ ὅλες τὶς ἐνορίες ὅπου διακόνησε, ἄφησε ἔντονα τὰ ἴχνη τῆς παρουσίας του, ἀναπτύσσοντας μεγάλη ποιμαντικὴ δραστηριότητα.

Ἐγινε ἰδρυτὴς Κατηχητικῶν Σχολείων ὄλων τῶν τύπων, ὅπου καὶ δίδασκε ὁ ἴδιος. Φρόντισε μὲ κάθε τρόπο γιὰ τὴν ἀναστήλωση καὶ συντήρηση τῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἀρμοδιότητάς του. Πολλὰ ἐξωκκλήσια ἐπισκευάσθηκαν μὲ ἐνέργειές του ἢ καὶ ἀνοικοδομήθηκαν νέα. Ἰδρυσε δανειστικὴ βιβλιοθήκη στὸ Χαλκὶ μὲ ἑκατοντάδες τόμους βιβλίων. Συγκέντρωσε στοιχεῖα καὶ συνέταξε καταλόγους τῶν Ἱερατευσάντων στὴν Πα-

Ἀρχιμ. Καλλινίκου Δεμενοπούλου

ναγία τὴν Φιλωτίτισσα ἀπὸ τὸ 1430 κ.έξ. Διέσωσε ἀπὸ βέβαιη καταστροφὴ παλαιῆς εἰκόνης καὶ διάφορα βυζαντινὰ κειμήλια. Ἰδρυσε τὸ ἀ' φιλόπρωχο ταμεῖο στὸ Φιλῶτι μὲ σπουδαία καὶ συστηματικὴ δραστηριότητα. Σὲ μιὰ ἐποχὴ μὲ ἀρκετὴ δυστυχία καὶ φτώχεια εἶχε κάνει καθημερινὸ μέλημά του μὲ προσωπικὴ κυρίως προσφορὰ –παρὰ τὶς ἀνάγκες τῆς πολυμελοῦς οἰκογενείας του– τὴν ἀνακούφιση τοῦ πόνου, τῆς δυστυχίας καὶ τῆς φτώχειας τῶν «ἐλαχίστων ἀδελφῶν» τοῦ Κυρίου. Διετέλεσε ἐπίσης, γιὰ ἀρκετὰ χρόνια, Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπιτροπος καὶ Ἀνακριτὴς τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ Μητροπολίτου Παρονα-

ξίας τοῦ ἀειμνήστου Ἀμβροσίου τοῦ Α'. Παράλληλα πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν του διακονίαν μὲ τὸν ἴδιο ζῆλο ἀνταποκρίθηκε καὶ στὰ οἰκογενειακά του καθήκονα. Ἀνέθρεψε, μαζὶ μὲ τὴν πιστὴ σύντροφο τῆς ζωῆς του καὶ ἀκούραστη συνεργάτιδά του, τὰ πέντε παιδιά του μεταδίδοντάς τους μὲ τὴ σοφὴ ἀγωγή του, ἀλλὰ κυρίως μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ζωῆς του, τὶς αἰώνιες ἀλήθειες τοῦ Εὐαγγελίου, τὸν σεβασμὸ στὴν Ἐκκλησία καὶ τὴ θεία διδασκαλία τῆς. Παρὰ τὶς μεγάλες δυσκολίες τῆς ἐποχῆς ἐσπούδασαν ὅλα καὶ ἀποτελοῦν πιστὰ καὶ ἀφοσιωμένα τέκνα τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας, ὁ δὲ μοναδικὸς γιὸς του Γεώργιος ἔχει ἤδη ἀναδειχθεῖ σὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς πλέον διακεκριμένους Ἀρχαιολόγους στὸν Ἑλλαδικὸ ὠρο.

Ἡ ὄλη του ζωὴ καὶ παρουσία στοὺς χώρους ὅπου ἐκινεῖτο καὶ ἀνέπτυσε δραστηριότητα, μαρτυροῦσε ἓνα κληρικὸ μὲ χαρίσματα ἔκτακτα καὶ ἀρετὲς σπάνιες. Ὅπως χαρακτηριστικὰ σημειώνει ὁ Ἀρχιμ. π. Χριστοφόρος Σταυρόπουλος σὲ σχετικὸ ἄρθρο του: «Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή πού θὰ γνώριζε κανεὶς τὸν π. Στυλιανὸ, καταλά-

βαινε ὅτι δὲν ἔχει μπροστά του ἓνα ἄνθρωπο τυχαῖο. Φαινόταν ὅτι δὲν ἦταν ἐκ τῆς γῆς. Πολλὰ στοιχεῖα ἐπειθάν ὅτι ἀπὸ τὴ γήινη αὐτὴ ζωὴ ζοῦσε τὸν οὐρανὸ. Τὸ ὄσιο καὶ στοχαστικὸ του βλέμμα, ἡ σεβάσμια ὄψη του, οἱ μετρημένες κινήσεις καὶ λέξεις του, ἦταν τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα ἐνὸς σημαντικοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου. Μιλοῦσε μὲ βάθος, μὲ σοφία ἔνθεο. Οἱ λόγοι τῶν συμβουλῶν καὶ τῆς παρηγορίας του εἶχαν κάτι τὸ ἰδιαίτερο. Φανέρωναν ἄνθρωπο ἔμπειρο στὴν πνευματικὴ ζωὴ, μορφωμένο κατὰ Θεόν, ἀγωνιστὴ τοῦ πνεύματος ἀλλὰ καὶ καλὸ στοχαστὴ. Ἐτσι ἐξηγεῖται τὸ ὄνομα τοῦ καλοῦ πνευματικοῦ πού εἶχε βγάλει σ' ὅλη τὴ Νάξο. Πολλὲς ψυχὲς ἀναπαύθηκαν στὸ πετραχήλι του καὶ παρηγορήθηκαν. Κι ἄλλες τόσες βρήκαν τὸ δρόμο τῆς λυτρώσεως. Γνώριζε μὲ ὑπομονὴ πολλὴ νὰ ἀκούει καὶ μὲ μεγάλη πατρικότητα καὶ στοργὴ νὰ συμβουλεύει, νὰ ἐνισχύει καὶ νὰ δυναμώνει ἐκεῖνον πού στεκόταν ἐμπρὸς του.»

Τὸ σημαντικότερο ὁμως χάρισμα τοῦ π. Στυλιανοῦ ἦταν ἡ λειτουργικὴ ζωὴ του. Κέντρο τῆς ὅλης ἐνοριακῆς του δράσεως ἦταν ὁ Ναὸς τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἀνελλιπῶς τελοῦσε τὶς «καθ' ἡμέραν» διατεταγμένες ἱερὲς Ἀκολουθίες, ἐκτὸς ἀν σὲ κάποιον ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐξωκκλήσια τοῦ χωριοῦ εἶχε Θ. Λειτουργία (γεγονὸς συχρότατο). Ἐκεῖ θὰ ἔβλεπε κανεὶς τὸ ὠραῖο θέαμα συχρᾶ νὰ τὸν βοηθοῦν ὡς ψάλται ἢ παπαδιὰ ἢ τὰ παιδιά του. Ἡ Λειτουργία του, (κύριος μοχλὸς τῆς ποιμαντικῆς δραστηριότητάς του), ἦταν πραγματικὴ μυσταγωγία. Ὁ βαθύτατος φόβος Θεοῦ, πού συνεῖχε τὴν ὑπαρξὴ του, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ μεγάλη εὐλάβεια καὶ κατανύξη πού πάντοτε αἰσθανόταν, ἀντανακλοῦσε καὶ στὸ ἐκκλησιασμὸ του, ὥστε ὅλοι νὰ βιώνουν στιγμὲς μοναδικῆς πνευματικῆς ἀνατάσεως, ὡσάκις ἐκεῖνος ἱεουργοῦσε. Εἶχε κατανοήσει βαθύτατα πὼς ἡ κεντρικὴ καὶ οὐσιαστικὴ προσφορὰ τοῦ Ἱερέως μέσα στὴν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ καθοδήγησή τους πρὸς τὴ συνειδητὴ λειτουργικὴ καὶ μυστηριακὴ ζωὴ.

Ἐχοντας ἔντονη τὴν πεποίθηση αὐτὴ ὁ π. Στυλιανὸς λειτουργοῦσε σχεδὸν καθημερινὰ προσευχόμενος μὲ πόθο καὶ πόνο γιὰ τὸ ποιμνίον του γενικά, καὶ γιὰ κάθε περίπτωση καὶ πρόβλημα εἰδικά. Ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ ὡσάκις ἐκινεῖτο, δὲν ἔχανε ποτὲ εὐκαιρία γιὰ μιὰ πνευματικὴ συμβουλή, γιὰ μιὰ προτροπὴ πρὸς τὴν ἐξομολόγησιν ἢ τὸν τακτικὸ ἐκκλησιασμὸ. Στὸ πρόσωπο τοῦ πατρὸς Στυλιανοῦ εὗρισκε πράγματι

ἐφαρμογὴ τὸ «...οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρῶν νοουθετῶν ἓνα ἕκαστον» τοῦ Ἀπ. Παύλου (Πράξ. κ', 31).

Ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ μεγαλεῖο ὁμως τοῦ π. Στυλιανοῦ ἀποκαλύφθηκαν κατὰ τὸν καλύτερο τρόπο μέσα ἀπὸ τὰ μακροχρόνια καὶ ἐπώδυνα προβλήματα υγείας πού ἀντιμετώπιζε. Μὲ τὴν ἀπαράμιλλη ὑπομονὴ του δίδασκε μέσα ἀπὸ τὸν πόνο τὸ δικό του, ὡς ἄλλος Ἰώβ, ὅλους τοὺς συμπονεμένους καὶ συναρρώστους του. Παρὰ τὴν μεγάλῃ ὀξυνση τῶν συμπτωμάτων τῆς ἀσθενείας του, τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ 1968 λειτούργησε μὲ κάθε μεγαλοπρέπεια στὴν Ἑνορία του (Ι. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Φιλωτίου Νάξου) καὶ μὲ τὴν δύναμη τοῦ Θεοῦ πραγματοποίησε τὴν κατὰ παράδοση ἀκολουθοῦσα μεγάλη Λιτανεία τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων στὸ γραφικὸ καὶ ἀμφιθεατρικὰ κτισμένο κεφαλοχώρι τῆς Νάξου. Ἦταν ἡ τελευταία εὐλογία ὄλου τοῦ πολλαγαπημένου ποιμνίου του. Μόλις πού πρόλαβε τὸ πλοῖο, πού μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα περνοῦσε τὰ χρόνια ἐκεῖνα ἀπὸ τὸ νησί. Ἀκόμη καὶ ἓνα κομμάτι ἀρτοκλασίας («εὐλογιάς» ὅπως λένε στὴν Νάξο) ξεχάστηκε στὸ «φανάρι» τοῦ σπιτιοῦ πού μαζὶ μὲ τὰ λίγα καὶ πολὺ λιτὰ ἄμφιά του σώζεται μέχρι σήμερα, ἀνέπαφη ἀπ' τὸν χρόνο, σὲ μιὰ ταπεινὴ προθήκη στὸ πατρικὸ του σπίτι.

Ἡ ἀσθένειά του, ἰδιαίτερα στὴν τελικὴ τῆς φάσης, κατὰ τὴν νοσηλεία του στὴν Παν. Παθολογικὴ Κλινικὴ τοῦ «Ἀλεξάνδρα», ἀπέβη τὸ τελευταῖο μέσον τοῦ πλήρους ἐξαγνισμοῦ καὶ ἐξαγιασμοῦ του. Ἐνάρετη καὶ πνευματοκίνητη ἡ ζωὴ του, ὀσιακὸ καὶ τὸ τέλος του. Μὲ ἐμφανῆ τὰ σημεῖα τῆς προγεύσεως τῆς γλυκύτητος τοῦ Παραδείσου καὶ τῆς ἀτελεύτητης χαρᾶς τῆς οὐρανοῦ πατρίδος, κατὰ τὴ μαρτυρία ἀρκετῶν παρισταμένων στίς τελευταῖες του στιγμὲς (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοῦ τότε Ἱερομονάχου καὶ νῦν Μητροπολίτου πρ. Ἐρζεγοβίνης κ. Ἀθανασίου Γιέφτιτς), καὶ ἀφοῦ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἐξομολογήθηκε καὶ κουνώνησε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, λαμβάνοντας τὸ τελευταῖο καὶ οὐσιαστικὸ ἐφόδιο γιὰ τὸν Οὐρανὸ, ἡ ἀγνή καὶ καθαρὴ ψυχὴ του μετέβη κοντὰ στὸ Θρόνον τοῦ Ἐπουρανοῦ Ἀρχιερέως, τὸν ὁποῖο τόσο πιστὰ διηκόνησε κατὰ τὴν ἐπίγειαν ζωὴν. Ἀπὸ ἐκεῖ ἱεουργῶντας ἀκατάπαυστα στὸ Ὑπερκόσμιον Θυσιαστήριον, μνημονεύει συνεχῶς καὶ δέεται ἀδιαλείπτως ὑπὲρ ὄλων τῶν κατὰ πνεῦμα καὶ σάρκα τέκνων του, καθὼς καὶ «ὑπὲρ παντὸς τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ».

Του Πρωτ. κ. Βασιλείου Θερμού

ΓΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ άθροα ή άποστολή σχολίων και παρατηρήσεων επί των περιεχομένων της στήλης, ένδεικτική του ένδιαφέροντος και της άγωνίας που διακατέχουν τους λειτουργούς μας για την έν έπιγνώσει ιερατική διακονία. Ένας κληρικός άφου δηλώσει ότι συμφωνεί άπόλυτα με τόν προβληματισμό «Λειτουργοί ή μάγοι;» έπισημαίνει:

«Έάν ό κληρικός δέν βιώνει τό βασικό στοιχείο της Λατρείας, την προσευχή, τότε ή Λατρεία όντως έκπίπτει σέ μαγεία. Αυτό συμβαίνει σήμερα. Έάν δέν άντιληφθοῦμε τόν κίνδυνο ό όποιος προέρχεται άπό την Λατρεία χωρίς προσευχή, πολύ γρήγορα θά χάσουμε την άλήθεια και θά

σμοῦ, διότι έπαγγέλονται ζωντανή «λατρεία»: συχνά την προσφέρουν κιόλας, υπό την έννοια της ένεργου συμμετοχής των πιστών τους.

–Άλλοίωση της ταυτότητας του κληρικού, με συνέπεια νά φθείρεται ή έννοια της ιερατικής κλίσεως. Ό ύποψήφιος έθίζεται με τόν καιρό νά αισθάνεται ότι θά άποτελεί ένα διεκπεραιωτή και έκφωνητή, όχι έναν προσευχόμενο άνθρωπο. Έννοείται ότι αυτό άλλάζει και τό είδος των ύποψήφίων που προσφέρονται έλκοντας όρισμένες προσωπικότητες: με άλλα λόγια, δημιουργεί κληρικούς χωρίς γνήσια και πραγματική ιερατική κλίση.

–Άπομάκρυνση των πιστών άπό την ιδιότητα του ζωντανού μέλους ένός Σώματος και μετατροπή τους σέ παθητικούς «καταναλωτές» κάποιων λατρευτικών ύπηρεσιών. Αυτό με τή σειρά του δημιουργεί τις προϋποθέσεις για άπαιτητικότητα και γκρίνια των χαλαρότερα συνδεμένων με την Έκκλησία, άφου αισθάνονται ως πελάτες των ιεροπραξιών της.

–Μετακίνηση άπό τόν Κύριο ως κέντρο της Λατρείας μας προς τόν ίδιο τόν κληρικό, ή και τόν ψάλτη. Άναφέρομαι στο πρόβλημα της έπίδειξης, κατά την όποία τό ζητούμενο είναι νά έπιτελέσω κάποιον ρόλο και όχι νά ένώσω τή φωνή μου με τό ποίμνιο προς τόν Θεό μου.

Άλλος κληρικός γράφει έπ' αυτού του τελευταίου:

«Γιατί αυτή ή μανία μας νά φαινόμαστε πάντα, χαντακώνει και ψυχές και την ίδια μας την Παράδοση. Κι έδω έρχομαι νά θυμηθώ τόν σεβαστό πατέρα Σου (σημ.= αναφέρεται στον συνταξιούχο θεολόγο καθηγητή πατέρα μου του όποιου ύπήρξε μαθητής στη Ριζάρειο) που μάς μιλούσε νά κάνουμε τή λειτουργία μας όσο γίνεται πιο ήσυχη, πιο άπλή, πιο ταπεινόφρονα. Μήπως είχε άδικο που μάς παραδειγματίζε τά παραπάνω, με την παρουσίαση μιας μορφής ένός νησιώτη, άπό τις Κυκλάδες νομίζω, ιερέα –δέ συγκράτησα τό όνομά του– που λειτουργούσε άπλά, φυσικά και ήσυχά: σά νά μιλούσε. Άλήθεια, ποιοί άπό μάς τό καταδέχονται αυτό; Κι είναι δυνατό νά τελε-

Τά έρωτήματά σας και οι προτάσεις σας νά άπευθύνονται στον π. Βασίλειο Θερμό, Έρατους 11, Παλλήνη 153 51 ή στο thermosv@otenet.gr.

στεί πανήγυρις μέ... ήσυχία και δίχως τό γνωστό τρόπο της φιγούρας και της έπίδειξιμανίας; Έπίδειξιμανίας σέ πολλά, γιατί μήν τό ξεχνάμε πως έκτός άπό τά μικρόφωνα και τά μεγάφωνα υπάρχουν και οι στιγμές εκείνες όπου θυμιάζουμε, είσοδεύουμε, κηρύττουμε, κάνουμε άπόλυση κ.λπ. Στιγμές κορυφαίες στο περίγραμμα και στο νόημά τους, που θυσιάζονται στο βωμό της άταρέσκειας και του νοσηρού ναρκισσισμού. Γι' αυτό και άπαιτείται άπό τά γεννοφάσκια τους ακόμα, κι έδω έννοώ τή φοίτησή τους στις Έκκλησιαστικές Σχολές ή και στις Θεολογικές σέ κάποιο βαθμό, οι ύποψήφιοι ιερείς νά μαθητεύουν πάνω στην άπλότητα, την ταπεινώση και τή πτωχεία: στοιχεία που συνθέτουν την ανθρώπινη φύση μας που άπό μόνη της είναι φτωχή και χρειάζεται τή Χάρη του Θεού νά την έμπλουτίσει».

Τί σημαντική ή τελευταία παρατήρηση! Η άπλότητα, ή ταπεινώση, και ή πτωχεία δέν άποτελούν ήθικούς στόχους αλλά όντολογικές πραγματικότητες! Πτωχοί είμαστε και ή Λατρεία μας όφείλει νά τό φανερώνει. Άν τό λησμονούμε ζοῦμε ξενιτεμένοι άπό τόν πραγματικό μας έαυτό και την πραγματική Έκκλησία.

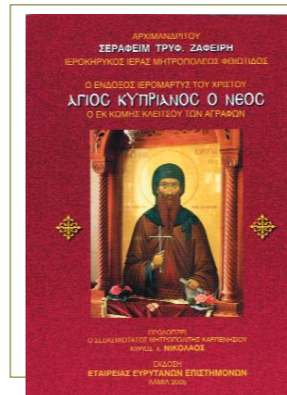
Βεβαίως γνωρίζω και έγώ τά έπιχειρήματα περί λαμπρότητας και μεγαλοπρεπείας κατά τή Λατρεία, τά όποία στηρίζονται στην έσχατολογία, ότι δηλαδή πρέπει δι' αυτών νά εικονίζεται ή μέλλουσα Βασιλεία του Θεού. Συμφωνώ άπόλυτως, μόνο που μου κάνει έντύπωση ότι θυμόμαστε την έσχατολογία έπιλεκτικά. Η ουσία της Βασιλείας του Θεού θά είναι ή άγάπη (Α' Κορ. 13:8), αλλά πόσοι άπό μάς φροντίζουμε νά προσερχόμαστε στη Λειτουργία με άγάπη και συγχωρητικότητα; Άς τό άπαντήσει ό καθένας για τόν έαυτό του άλλ' έγώ φοβάμαι ότι συχνά έξαντλούμε την προεικόνιση των έσχάτων στα άμφια και στο όπτικοακουστικό σκηνικό, και «άφήκαμε τά βαρύτερα του νόμου, την κρίση και

τόν έλεον και την πίστη» (Ματθ. 23:23).

Στή Βασιλεία του Θεού κανείς δέν θά γίνεται τό έπικεντρο, αλλά έν χαρά θά περικυκλώνουν όλοι τόν έν Τριάδι Θεό ύμνώντας άπό κοινού και, φυσικά, ζώντας στην πληρότητά τους αυτά που θά ψάλλουν. (Άλλος έλεγχος περι της συμπαλμωδίας: στη Βασιλεία του Θεού δέν θά ψάλλουμε δι' άντιπροσώπων, όπως κάνουμε τώρα. Αυτό δέν άξίζει προεικονισμό;)

«Λειτουργούσε σά νά μιλούσε». Πώς θά γινόταν άλλως; Άφου Του μιλούσε. Διατηρούσε την έπίγνωση ότι μιλούσε στον ζώντα Θεό καθώς προέφερε τά λατρευτικά λόγια. Ό μακαριστός γέροντας Σωφρόνιος αναφέρεται σέ αυτή την προσεχητική στάση του λειτουργού κατά τή Λατρεία γράφοντας: «Μιά διανοητική σύλληψη του νοήματος του μυστηρίου δέν είναι άρκετή. Ό κληρικός όλόκληρος –με την καρδιά, την ψυχή και τό σωμα– πρέπει νά συμμετέχει σ' αυτή την όδυνηρή για τόν κόσμο προσευχή. Και όσο περισσότερο πονά, τόσο περισσότερο διαχέεται ή θεραπευτική δύναμη του Άγίου Πνεύματος στον κόσμο με την προσευχή του» (Η ζωή Του ζωή μου, έκδ. Πουρναρά, σ. 118).

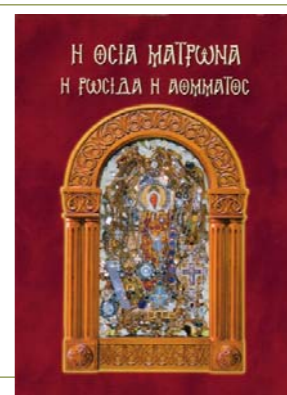
Είναι φανερό πως, και οι λαρυγγισμοί και ή έλεξη του μικροφώνου, και ή τυπολατρική διεκπεραίωση κάποιων λόγων και πράξεων, έμποδίζουν καταλυτικά την έμπυση προσευχή. Αυτό έξηγεί και τή μεγάλη διάδοση της μαγικού τύπου τελετουργίας σέ κληρικούς και λαϊκούς. Έξασφαλίζει τή συναισθηματική άπόσταση άπό τά λεγόμενα, κάτι ιδιαίτερα έπιθυμητό, άφου ό άνθρωπος τείνει νά έλκεται άπό ό,τι τόν άπαλλάσσει άπό «δυσάρεστα» συναισθήματα. Άλλά ή θεανθρώπινη έμπειρία των Πατέρων μάς διδάξε πως ό πόνος της προσευχής είναι σωστικός, ότι γεννά τόν άνθρωπο σέ μια νέα πραγματικότητα, στο βασίλειο της άγάπης και της αγιότητας. Διότι ακολουθεί τά ίχνη του Σταυρού και της Άναστάσεως.

Κυκλοφορεί

Άρχιμ. Σεραφείμ Τρυφ. Ζαφείρη
ΑΓΙΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ Ο ΝΕΟΣ

Άπό τις εκδόσεις Έταιρείας Έυρυτανών Έπιστημόνων

Κυκλοφορεί

Η ΘΕΙΑ ΜΑΤΡΩΝΑ Η ΡΩΣΙΑ Η ΑΟΜΜΑΤΟΣ

Περιέχει τό συναξάρι της όσίας, καθώς και τόν Παρακλητικό Κανόνα αυτής.
Άπό τις εκδόσεις «Σαΐτης»

Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ & ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ

Πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλου
(Μ.Τh)

Βασική τακτική διαφόρων ομάδων, κινήσεων, οργανώσεων κ.ά., όπου ο χαρακτήρας τους, οι διδασκαλίες και οι πρακτικές είναι απολύτως ασυμβίβαστες με την ορθόδοξη πίστη μας είναι ή προσπάθεια χειραγώγησης των ανθρώπων μέσω της παραπληροφόρησης. Τακτική ή όποια κατ'έξοχην χρησιμοποιείται από τον Τεκτονισμό ή Μασωνία.

Μόνιμη έπωδος των διαφόρων Τεκτόνων αποτελεί ο ισχυρισμός, ότι αποτελούν απλώς φιλοσοφική οργάνωση που αποβλέπει στην αναζήτηση της αλήθειας, στην κοινωνική και άτομική πρόοδο χωρίς να έχουν θρησκευτικό χαρακτήρα. Άποψη που προσπαθούν να τη διαδώσουν με κάθε πρόσφορο μέσο και σε κάθε ευκαιρία. Θεωρούν μάλιστα ότι μπορεί κάποιος να είναι ταυτοχρόνως και χριστιανός και Τέκτονας. Ισχύει όμως κάτι τέτοιο; Είναι δυνατόν κάποιος να είναι χριστιανός ορθόδοξος και ταυτοχρόνως να είναι και Μασώνας;

Για την Ορθόδοξη πίστη μας κάτι τέτοιο είναι όχι μόνον αδύνατο αλλά και αδιανόητο. Έν προκειμένω είναι χρήσιμο να θυμηθούμε ότι η Εκκλησία μας έχει κατ'επανάληψη τοποθετηθεί για τον Τεκτονισμό κατά τρόπο σαφή, υπεύθυνο και συγκεκριμένο. Υπευθυμίζουμε χαρακτηριστικά:

Ι) Η Διορθόδοξος Έπιτροπή που συνεδρίασε στη Μονή Βατοπαιδίου από 8-23/6/1930 στο Άγιον Όρος χαρακτηρίζει τον Τεκτονισμό «*ως σύστημα αντιχριστιανικόν και πεπλανημένον*».

ΙΙ) Η Ίερά Σύνοδος της Ίεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος στις 12-10-1933 σὺν τοῖς ἄλλοις ὑπογραμμίζει ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς «*ὑπομμνήσκει τὰς παλαιὰς ἔθνικὰς μυστηριακὰς θρησκείας ἢ λατρείας, ἀπὸ τῶν ὁποίων κατὰ*

γεται καὶ τῶν ὁποίων συνέχειαν καὶ ἀναβίωσιν ἀποτελεῖ» (Περ. Ἐκκλησία 48, (4-12-1933), σ. 1).

ΙΙΙ) Η Ίερά Σύνοδος τῆς Ίεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν Νοέμβριο τοῦ 1972 ἐπαναλαμβάνει «*ὅτι ἡ Μασωνία εἶναι ἀποδειγμένως θρησκεία μυστηριακή, προέκτασις τῶν παλαιῶν εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν, ὅπως ξένη καὶ ἀντίθετος πρὸς τὴν ἐξ ἀποκαλύψεως σωτηριώδη ἀλήθειαν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Διαδηλοῖ κατηγορηματικῶς ὅτι ἡ ιδιότης τοῦ Μασῶνου ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ χριστιανοῦ μέλους τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ*» (Περ. Ἐκκλησία 50, (1973), σ. 17).

ΙV) Η Ίερά Σύνοδος τῆς Ίεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1996 τὴν θεωρεῖ «*παγανιστικὴ θρησκεία*» ἀσυμβίβαστη με τὸ χριστιανισμὸ καὶ τὴν χαρακτηρίζει «*ὡς ἀντίχριστον σύστημα*» (Περ. Ἐκκλησία 73(1996), σσ. 673-674).

Διάφοροι τεκτονικοί κύκλοι ισχυρίζονται ότι αυτές οι ἀδαμαντίνου διαύγειας Ὀρθόδοξες τοποθετήσεις εἶναι ἀνακρίβειες, ἀστήρικτες θεωρητικές διακηρύξεις καὶ εἶναι, πάντα κατὰ τοὺς ισχυρισμοὺς τους, καρπὸς μιᾶς ἰσχυρῆς προκατάληψης. Ἰσχύει ὅμως κάτι τέτοιο; Ἀναμφιβόλως ὄχι. Ἀντιθέτως αὐτοὶ οἱ ισχυρισμοὶ ἀποτελοῦν μία ἀκόμα προσπάθεια μασωνικῆς παραπληροφόρησης. Καὶ τοῦτο γιατί ἀποδεικνύεται εὐκόλα καὶ ὁ παγανιστικὸς καὶ ὁ ἀποκρυφιστικὸς καὶ ὁ ἀντιχριστιανικὸς χαρακτήρας τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀπὸ πλῆθος μασωνικῶν κεμένων - μαρτυριῶν.

Ὡς ἀποδείξεις θὰ παραθέσουμε ἐνδεικτικὰ θέσεις ἀπὸ τὴν Ἐγκυκλοπαίδεια τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς, ἀφ' ἑνὸς μὲν γιατί ἀποτελεῖ ἔκδοσις τῆς Μασωνικῆς Σποᾶς Ὀμηρος, ἀφ' ἑτέρου δὲ γιατί ὁ συντάκτης τῶν διαφόρων λημμάτων παραθέτει καὶ ἀπόψεις καὶ ἄλλων

Μασόνων Ἑλλήνων καὶ ξένων, ἔτσι ὥστε νὰ καθίσταται τὸ ἐν λόγω ἔργο πιὸ ἀντιπροσωπευτικὸ γιὰ τὸ χῶρο του.

α) Ἡ παρουσία ἀποκρυφιστικῶν στοιχείων στὸν Τεκτονισμὸ.

Διαβάζουμε στὴν ἐν λόγω μασωνικὴ ἐγκυκλοπαίδεια σχετικὰ με τοὺς ἀνώτερους βαθμοὺς Τεκτονισμοῦ ὅτι: «οἱ Ἀνώτεροι βαθμοὶ τοῦ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ συμπύκνωσις τῶν διαφόρων μορφῶν τοῦ “ἑσωτερισμοῦ” προσφέρουσα εἰς τὸν Τέκτονα εὐρὺ πεδίου ἐρεύνης εἰς τὴν σφαίραν τοῦ ὑπεραισθητοῦ» (σ. 127).

Στὴν ἴδια σελίδα ἐπίσης ἀναφέρεται: «*παράμενει ἀναντίρρητον ὅτι ἡ ὅλη διάρθρωσις τῶν πέραν τοῦ 3 βαθμῶν τοῦ περικλείει μέγιστον μέρος τῆς Ἀποκρύφου ἐπιστήμης καὶ τοῦ μυστηρίου συγχρόνως. Ἄλλως θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐρμηνευθοῦν καὶ νὰ κατανοηθῶσιν οἱ βαθμοὶ οὗτοι, τὰ σύμβολα καὶ αἱ ἀλληγορίαι τῶν*» (σ. 127. Πρβλ. καὶ σ. 103). Σταματοῦν ὅμως ἐδῶ οἱ μαρτυρίες; Ὁχι.

Θὰ ἀναφέρουμε μία ἀκόμη χαρακτηριστικὴ ἀπὸ τίς πολλές. Σ' αὐτὴ ὁμολογεῖται ἡ παρουσία στὸν Τεκτονισμὸ τῆς ἰουδαϊκῆς ἀποκρυφιστικῆς παράδοσης τῆς Καββάλα. Ἀναφέρεται χαρακτηριστικά: «*Εἰς πλείστους ἀνωτέρους Τεκτονικοὺς βαθμοὺς γίνεται χρῆσις τῆς Καββαλαῖ, ὀλόκληρα δὲ Τεκτονικὰ δόγματα ἔχουν στηριχθῆ ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς*» (σ. 507). Καὶ ἄλλου: «*Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν διαφόρων Τεκτονικῶν βαθμῶν ἀποδεικνύει τὴν ἀναμφισβήτητον ἐπίδρασιν τῆς καββαλιστικῆς παραδόσεως ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ*» (σ. 510).

β) Ἡ παρουσία παγανιστικῶν στοιχείων στὸν Τεκτονισμὸ.

Χαρακτηριστικὲς εἶναι ἐπίσης καὶ οἱ μαρτυρίες πού ὑπάρχουν στὴν ἐν λόγω Μασωνικὴ ἐγκυκλοπαίδεια γιὰ τὴν παρουσία τοῦ παγανιστικοῦ στοιχείου στὸν Τεκτονισμὸ. Ἀναφέρουμε ἐνδεικτικῶς δύο: «*Οὐδεὶς ὅμως ἐξετάζων προσεκτικῶς τοὺς τρόπους, καθ' οὓς ἡ ἀνάστασις ἢ ἡ ἐπιστροφή εἰς τὴν ζωὴν ἐδιδάσκοντο διὰ συμβόλων καὶ τελετῶν εἰς τὰ Ἀρχαῖα μυστήρια καὶ διδάσκονται καὶ σήμερον εἰς τὴν τεκτονικὴν μύθισιν δύναται νὰ ἀρνηθῆ, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἀπέρρευσε ἐκ τῶν ἀρχαίων μυστηρίων*» (σ. 93. Πρβλ. Α. G. Mackey, An

Encyclopaedia of Freemasonry, Vol. 2, Chicago 1947, σ. 851).

Μὲ τὴν ἴδια ἐπίσης βεβαιότητα καὶ σαφῆνεια ἄλλου ὁμολογεῖται ὅτι «οἱ τρεῖς πρῶτοι συμβολικοὶ βαθμοὶ δὲν εἶναι τι ἄλλο ἢ πιστὴ ἐπανάληψις τῶν περὶ “ἀθανασίας τῆς ψυχῆς” διδαγμάτων τῶν Αἰγυπτιακῶν, τῶν Διονυσιακῶν, τῶν Ὀρφικῶν, τῶν Ἐλευσίνων καὶ τῶν Μιθραϊκῶν Μυστηρίων» (σ. 127. Βλ. καὶ σσ. 151, 633).

γ) Ἡ παρουσία ἀντιχριστιανικῶν διδασκαλιῶν στὸν Τεκτονισμὸ.

Ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν πλανῶν πού ἀποτελοῦν ἀντιλήψεις τοῦ Τεκτονισμοῦ θὰ σταθοῦμε ἐνδεικτικὰ μόνον σὲ μία περίπτωση, στὴν ἀντιχριστιανικὴ πλάνη τῆς μετενσάρκωσης. Ἐξόχως διαφωτιστικὰ εἶναι ὅσα ἀναφέρονται γιὰ αὐτὴν στὴν Μασωνικὴ ἐγκυκλοπαίδεια. Ἀναφέρονται, λοιπόν, τὰ ἑξῆς: «*Ὁ Ἐλευθεροτεκτονικὸς ἑσωτερισμὸς πρεσβεύει ἐπίσης, ὡς εἶναι φυσικόν, τὸ δόγμα τῆς μετενσάρκώσεως ἀνευ τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῆ καὶ στηριχθῆ ὁ περὶ ἐξελίξεως νόμος. (...) Ἀθανασία ψυχῆς ἄλλως τε, ὡς τὴν πρεσβεύει ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς, δὲν θὰ ἦτο νοητὴ ἀνευ τῆς μετενσάρκώσεως*» (σ. 607).

Οἱ Μασωνικὲς μαρτυρίες ἀποδεικνύουν ὅτι οἱ θέσεις τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας μας γιὰ τὸν Τεκτονισμὸ ἐπιβεβαιώνονται ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ δὲν ἀποτελοῦν ἀστήρικτες κατηγορίες πού εἶναι καρπὸς προκατάληψης, ὅπως ισχυρίζονται διάφοροι τεκτονικοί κύκλοι. Ταυτοχρόνως ὅμως ἀποδεικνύουν καὶ τὴν ἀπόπειρα παραπληροφόρησης πού ἐπιχειρεῖται ἀπὸ τὸν Τεκτονισμὸ σχετικὰ με τὴ φύση καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς οργάνωσής τους.

Εἶναι νομίζουμε αὐτονόητο ὅτι κάποιος πού θέλει νὰ εἶναι συνειδητὸς Ὀρθόδοξος Χριστιανὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ταυτοχρόνως καὶ Τέκτονας. Ποιὰ σχέση μπορεῖ νὰ ἔχει τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου με τὴν ἀποκρυφιστικὴ καὶ παγανιστικὴ καταχνιά τοῦ Τεκτονισμοῦ; Ἀναμφιβόλως καμμία. Ἡ μύηση καὶ ἡ ἔνταξη κάποιου στὴ Μασωνία εἶναι ἐπιστροφή ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς ζωῆς, ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς κατὰ Χριστὸν “καινῆς κτίσης” (Β' Κορ. 5, 17) πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία στὸ χῶρο τῆς σκιάς καὶ τοῦ θανάτου (Ματθ. 4, 16. Λουκ. 1, 79).

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χολέβα

Ὁρθόδοξες εἰκόνες ἀπὸ τὴν Ἀλβανία

Στὸ Μουσεῖο Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Θεσσαλονίκης ἐκτίθενται αὐτὴ τὴν περίοδο Ὁρθόδοξες εἰκόνες ἀπὸ τὴν περιοχή τῆς Ἀλβανίας. Οἱ εἰκόνες εἶναι ἀψευδεῖς μάρτυρες τῆς μακρόχρονης παρουσίας Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν στὶς νότιες περιοχές τῆς σημερινῆς Ἀλβανίας καὶ κυρίως στὶς προαιώνιες ἐστίες τῶν Βορειοηπειρωτῶν Ἑλλήνων. Οἱ εἰκόνες αὐτὲς φυλάσσονται στὸ Μουσεῖο τῆς Κορυτσᾶς, τὸ ὁποῖο ἔχει ἐγκατασταθεῖ στὸν χώρο ὅπου παλαιότερα λειτουργοῦσε Ὁρθόδοξος Ναός. Ἡ περιπέτεια τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ καὶ οἱ περιπέτειες τῶν εἰκόνων ἔχουν τὴν ἴδια ρίζα καὶ τὰ ἴδια αἶτια. Συγκεκριμένα τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1967 τὸ τότε κομμουνιστικὸ καθεστὼς τοῦ Ἐμβέρ Χότζα ἀπεφάσισε νὰ ἀνακηρύξει τὴν Ἀλβανία ὡς τὴν πρώτη πλήρως ἀθείστοιχὴ χώρα τοῦ κόσμου. Ἡ νομοθεσία αὐτὴ διετηρήθη μέχρι τὸ 1990. Οἱ ἱερεῖς φυλακίσθηκαν ἢ ἀποσχηματίσθηκαν μὲ κρατικὴ ἐντολή, οἱ Ναοὶ μετατράπηκαν σὲ σταύλους ἢ σὲ γυμναστήρια, κάθε θρησκευτικὴ ἐκδήλωση ἢ διδασκαλία ἀπηγορεύθη. Οἱ εἰκόνες ἄλλες μὲν καταστράφηκαν, ἄλλες δὲ συγκεντρώθηκαν σὲ φυλασσόμενους χώρους. Εὐτυχῶς στὴν κρατικὴ ὑπηρεσία Ἀρχαιοτήτων ὑπηρετοῦσε τότε ἕνας εὐλαβὴς Ὁρθόδοξος, ὁ Θεοφάνης Πόπα, πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Φρόντισε μὲ προσωπικούς του κόπους καὶ ἀγῶνες καὶ διέσωσε 6.500 εἰκόνες ἀπὸ Ναοῦς, Μονῆς καὶ ἐξωκκλήσια καὶ τὶς ἀποθήκευσε στὰ ὑπόγεια τοῦ Μουσείου τῆς Κορυτσᾶς. Τελικῶς ὁ Πόπα ὑπέστη δίωξις ἀπὸ τὸ καθεστὼς λόγω τῆς Ὁρθοδόξου εὐλαβείας του. Ὅμως οἱ Ὁρθόδοξες εἰκόνες διασώθηκαν καὶ ἔτσι κάποιες ἀπὸ αὐτὲς ἐκτίθενται σήμερα στὴν Θεσσαλονίκη. Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἄς προσευχηθοῦμε γιὰ τὴν ἀνάπαυση ὅλων τῶν χριστιανικῶν ψυχῶν ποὺ ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἀντικλησιαστικῶν διωγμῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

Λειτουργικὲς ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Προσφάτως ἐκυκλοφορήθησαν ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δυὸ ἐκδόσεις ἀπαραίτητες γιὰ τὴν τέλεση τῶν Ἀκολουθιῶν στοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς. Πρόκειται γιὰ τὴν Ὀκτώηχο (ἢ Ἀναστάσιμος Ἀκολουθία τῆς Κυριακῆς) καὶ γιὰ τὸ Ἐγκόλπιον Ἀναγνώστου καὶ Ψάλτου. Σχετικὰ μὲ τὴν Ὀκτώηχο σημειώνει στὸν πρόλογό του ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας: «Ἐνα ἐκ τῶν πιὸ σημαντικῶν λειτουργικῶν βιβλίων ποὺ βρίσκεται σήμερα σὲ χρῆση στὴν Ὁρθόδοξη λατρεία εἶναι ἡ «Παρακλητικὴ, ἤτοι Ὀκτώηχος ἢ Μεγάλη». Περιέχει τὸν ἑβδομαδιαῖο κύκλο τῆς ὑμνολογίας τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς περιλαμβάνει τὴν ἀσματογραφία τῆς Κυριακῆς καὶ τῶν ὑπολοίπων ἕξι ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος σὲ ὀκτὼ περιόδους, σύμφωνα καὶ μὲ τοὺς ὀκτὼ ἤχους τῆς Βυζαντινῆς Ὑμνογραφίας καὶ Μουσικῆς. Ἐκτείνεται συνενπῶς ὁ λειτουργικὸς κύκλος τῆς Παρακλητικῆς σὲ μία ἀνακυκλούμενη περίοδο ὀκτὼ ἑβδομάδων, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα. Σχετικὰ μὲ τὸ «Ἐγκόλπιον Ἀναγνώστου καὶ Ψάλτου» ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἔχει ὑποστῆ ἀναθεώρηση καὶ διορθώσεις ἀπὸ τὸν εἰδήμονα περὶ τὰ λειτουργικὰ αἰδεσιμολογιώτατο πρωτοπρεβύτερο π. Κωνσταντῖνο Παπαγιάννη. Οἱ δυὸ νέες αὐτὲς καὶ καλαίσθητες ἐκδόσεις εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ συντελέσουν στὴν «εὐσημόνως καὶ κατὰ τάξιν» τέλεση τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

Τὸ Μοναστήρι τοῦ Καποδίστρια

Μία πρόσφατη πρόσκληση γιὰ ὁμιλία στὴν Κέρκυρα μοῦ ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ προσκυνήσω στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ὑπεραγίας Θεοτόκου Πλατυτέρας, ἢ ὁποῖα ἰδρύθηκε τὸ 1741, δηλαδή

ἐπὶ Ἐνετοκρατίας στὰ Ἐπτάνησα. Ἡ Μονὴ βρίσκεται μέσα στὴν πόλη τῆς Κερκύρας καὶ δίπλα τῆς λειτουργεῖ σὲ νεόδμητες ἐγκαταστάσεις τὸ Ἴδρυμα Χρονίως Πασχόντων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντιῶν Νήσων. Μὲ τὴ Μονὴ τῆς Πλατυτέρας συνδέθηκε ὀλόκληρη ἡ οἰκογένεια Καποδίστρια καὶ ἰδιαίτερως ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, πρῶτος Κυβερνήτης τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδος. Ὁ Καποδίστριας γεννήθηκε καὶ μεγάλωσε στὴν Κέρκυρα καὶ συνεδέθη πνευματικῶς μὲ τὸν ἡγούμενο τῆς Μονῆς Ἀρχιμ. Συμεὼν Μασέλλο. Ὅταν εὐρίσκετο ὡς διπλωμάτης στὴν αὐλὴ τοῦ Τσάρου τῆς Ρωσίας ὁ εὐλαβὴς Καποδίστριας ἐπικοινωνοῦσε μὲ τὸν ἡγούμενο δι' ἀλληλογραφίας καὶ ἔστειλε διάφορα ἀφιέρωματα στὴ Μονή. Ἐκεῖ ὁ ἐπισκέπτης μπορεῖ νὰ δεῖ καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, τὴν ὁποία εἶχε ὁ Καποδίστριας πάντα στὸ δωμάτιό του. Ὅταν δολοφονήθηκε τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1831 ἢ σορὸς τοῦ μετεφέρθη ἀπὸ τὸ Ναύπλιο καὶ ἐτάφη σὲ εἰδικὸ σκεπαστὸ προαύλιο τῆς Μονῆς Πλατυτέρας. Ἐκεῖ εἶναι θαμμένος καὶ ὁ πατέρας του καὶ πολλοὶ ἐπιφανεῖς κληρικοὶ τοῦ νησιοῦ. Ὁ πνευματικὸς δεσμὸς τοῦ Ἰωάννη Καποδίστρια μὲ τὴ Μονὴ ἐπιβεβαιώνει τὶς πολλὲς ὑπάρχουσες μαρτυρίες γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη καὶ εὐσεβεία του. Ἄλλωστε κατὰ τὴν στιγμή τῆς δολοφονίας του πήγαινε ἐνωρὶς τὸ πρωὶ νὰ παρακολουθήσει τὸν Ὁρθροστὸν Ἅγιο Σπυρίδωνα τοῦ Ναυπλίου. Ἡ Ἱστορία διδάσκει ὅτι ὅσοι ἀγωνίσθηκαν εἴτε μὲ τὰ ὄπλα εἴτε μὲ τὴν γραφίδα καὶ τὴν διπλωματία γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὸν Ὀθωμανικὸ ζυγὸ ἦσαν πιστὰ τέκνα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ εἶχαν ἐνστερισθεῖ τὰ ἑλληνορθόδοξα ἰδανικά. Καὶ αὐτὴ τὴν Ἱστορία ὀφείλουμε κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ νὰ τὴν διδάσκουμε στὶς νεότερες γενεές.

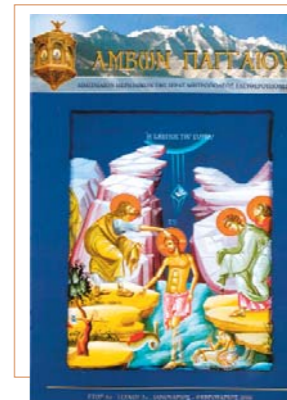

ΒΗΜΑΤΑ

Νεανική περιοδικὴ ἐκδοση τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντιῶν Νήσων Τεύχος 2, Φθινόπωρο 2005. Ζωντανό, ζωηρό, ζουμερό... Καλὴ στράτα!..

Ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ἡ Ἐξόδος

Στὶς 10 Ἀπριλίου συμπληρώνονται 180 χρόνια ἀπὸ τὴν ἥρωικὴ Ἐξόδο τοῦ Μεσολογγίου. Ἦταν Σάββατο βράδυ ξημερώνοντας τῶν Βαῶν τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1826. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τιμᾶ τὴν ἱερὰ μνήμη τῶν ἥρωικῶς ἀγωνισαμένων καὶ εὐκλεῶς πεσόντων μὲ εἰδικὴ ἐκδήλωση στὴν αἴθουσα τῆς Παλιᾶς Βουλῆς (Δευτέρα 10 Ἀπριλίου, ὥρα 18.00). Ἀξίζει νὰ θυμηθοῦμε τὸν Ἐθνομάρτυρα Ἐπίσκοπο Ρωγῶν καὶ Κοζύλης Ἰωσήφ, τὸν κληρικὸ ποὺ ἐμφύχωνε καὶ ἐνίσχυε μὲ κάθε τρόπο τοὺς πολορκημένους ἐπὶ ἕνα ὀλόκληρο χρόνο. Γράφει στὰ Ἀπομνημονεύματά του ὁ Κοζανίτης ὄπλαρχηγὸς καὶ συγγραφεὺς Νικόλαος Κασομούλης, ὁ ὁποῖος ἐπέζησε τῆς Ἐξόδου: «Τί λέγεις, Ἅγιε Δεσπότη ἡ ἀγιότη Σου; λέγουν τὸν Ἀρχιερέα. – Μάρτυρας, λέγει, καὶ ἐγὼ τῶν ἀγῶνων σας θέλω ὁμολογήσει καὶ εἰς τὸν Θεὸν μετὰ θάνατον τὴν ἀλήθειαν τῶν δεινῶν σας καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς Φρουρᾶς. Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον... καὶ τώρα κάμετε ἀρχὴν –γράψετε τὸ σχέδιον τοῦ κινήματος νὰ πληροφορηθοῦν ὅλοι τοῦτο καὶ νὰ μὴ γίνῃ καμμία ἀταξία. Ἐπῆρα χαρτὶ καὶ καλαμάρι, ἐκάθισα ἐν τῷ μέσῳ των. Ὁ Δεσπότης ὑπαγορεύει». Ὁ Ἐπίσκοπος Ἰωσήφ ὑπαγόρευε καὶ ὁ Κασομούλης ἔγραφε τὸ σχέδιο τῆς Ἐξόδου, τὸ ὁποῖο ἄρχιζε μὲ τὴν φράση «ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος!» Ὁ Ἰωσήφ δὲν πρόλαβε νὰ βγεῖ ἀπὸ τὰ τείχη. Πολιορκήθηκε ἀπὸ τοὺς Τουρκοαιγυπτίους στὸν Ἀνεμόμυλο καὶ προτίμησε νὰ πεθάνει ἥρωικὰ παρά νὰ παραδοθεῖ. Ἐβαλε φωτιά καὶ ἀνατίναξε τὴν πυρίτιδα, ἀλλὰ δὲν πέθανε ἀπὸ τὰ τραύματα. Τὸν βρῆκαν βαρεῖα τραυματισμένο καὶ τὸν ἀπαγχόνισαν ἢ κατὰ ἄλλες μαρτυρίες τὸν ἀποκεφάλισαν. Αἰωνία του ἡ μνήμη!

AMBON PAFGAIU

Διμηναῖον Περιοδικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως Ἔτος 1^ο, τεῦχος 1^ο Ἰανουάρ. - Φεβρ. 2006. Μὲ ἐνδιαφέρουσα ὕλη ποιμαντικῆ καὶ ἱστορικῆ ἐνδιαφέροντος. Τὸν καλωσορίζουμε.

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

(Οι επιστολές απηχούν αποκλειστικά απόψεις των υπογραφομένων)

Ἀγαπητή κ. Χατζηφώτη,

Στὸ τεύχος Ἰανουαρίου 2006 τοῦ περιοδικοῦ «Ἐφημέριος» καὶ στὴ στήλη «Βῆμα τῶν ἀναγνωστών» φιλοξενεῖτε δυὸ ἐπιστολές πού μοῦ προκάλεσαν βαθύτατη ἐντύπωση καὶ προβληματισμό, ὄχι τόσο ἐξ αἰτίας τοῦ περιεχομένου τους, ἀλλὰ κυρίως ἐξ αἰτίας τῆς δημοσίευσής τους. Θεωρώντας ὅτι τὸ ὕφος τους δὲν ἀρμόζει σ' ἓνα περιοδικὸ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ «Ἐφημερίου» καὶ πιστεύοντας ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ προσφέρει τίποτα ἢ ἀνταλλαγή ἐπιστολῶν τέτοιου τύπου, θὰ ἤθελα νὰ ἀπευθύνω κάποιες σκέψεις μου πρὸς ἐσᾶς καὶ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ. Σὲ καμία περίπτωση δὲν θὰ ἤθελα νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ἡ ἐπιστολή μου αὐτὴ ἀπευθύνεται στοὺς ἐπιστολογράφους τοῦ προαναφερόμενου τεύχους.

Παρακολουθῶ στενὰ τὴν ἀρθρογραφία καὶ τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ πατρὸς Βασιλείου Θερμοῦ καὶ μοῦ προκάλεσε μεγάλη ἐκπληξη τὸ ὅτι διάβασα πὼς οἱ ἐπιστολογράφοι αισθάνονται «ὕβριζόμενοι», «σνομπιζόμενοι» καὶ «κατακρινόμενοι» ἀπὸ αὐτά. Δηλώνω δὲ ὅτι θεωρῶ τὶς σκέψεις τοῦ π. Βασιλείου ὠφέλιμες, γεμάτες θεολογία, πατερική τεκμηρίωση, διεισδυτικότητα, καλὴ ἀγωγή, γνήσιο ἐνδιαφέρον καὶ ἀγάπη γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τοὺς πιστοὺς – κληρικούς καὶ λαϊκοὺς.

Συμφωνῶ μὲ τὸν π. Βασίλειο στὸ ὅτι τὸ πρόβλημα τῶν μικροφώνων ταλανίζει τὴν Ἐκκλησία μας καὶ πιστεύω ὅτι δὲν χρειάζεται νὰ τὸ ἀποδείξω παραθέτοντας στοιχεῖα, ὅπως ζητοῦν οἱ ἐπιστολογράφοι. Θὰ ἐπικαλεσθῶ καὶ ἐγὼ τὴν ἐμπειρία μου καὶ τὰ χρόνια τῆς διακονίας μου. Ἐνδεχομένως στὴν ἐνορία τοῦ π. Χαράλαμπου νὰ μὴν ὑπάρχει πρόβλημα, γιατί ὁμως ἀποκλείει τὸ γεγονός ὅτι ἀλλοῦ ἴσως ὑπάρχει; Σὲ κάθε περίπτωση πάντως ἂς μᾶς ἀποδείξει ὁ π. Χαράλαμπος ὅτι δὲν ὑπάρχει πρόβλημα καὶ θὰ τὸ δεχτοῦμε.

Περνῶ ὁμως στὸ κύριο, ὅπως πιστεύω, θέμα πού προκύπτει ἀπ' τὶς παραπάνω ἐπιστολές. Διαμαρτύρονται οἱ ἐπιστολογράφοι ὅτι ὁ π. Βασίλειος τοὺς ὕβριζει ὅταν τοὺς προσάπτει «κατηγορίες» ὅπως «*μὲ τὴν ἱεροσύνη ἀναπληρώνουμε συναισθήματα μειονεξίας*», «*ἐπιβάλομε ἐπιθετικά τὴν ἀτομικότητά μας*», «*διολισθαίνουμε*

πρὸς ὀλοκληρωτικές μεθόδους», «*μὴ συναίσθηση λειτουργιῶν*» καὶ ἄλλα.

Σχολιάζοντας τὰ παραπάνω θὰ ἤθελα ἀρχικὰ νὰ παραπέμψω στὴν Ἐγκύκλιο ὑπ' ἀριθμ. 63 τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πού δημοσιεύθηκε στὸ τεύχος Δεκεμβρίου 2005 στὸ περιοδικὸ μας. Ἐκεῖ ὁ Μακαριώτατος ἐπιβεβαιώνει αὐτὰ πού λέει ὁ π. Βασίλειος καὶ συγκεκριμένα:

Στὴν σελ. 24 μιλά γιὰ «ἐξουσιαστικὴ νοοτροπία» καὶ γιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν ἀπεκδυθοῦν τὰ πρόσωπα καὶ οἱ δομές τῆς Ἐκκλησίας μας. Στὴν σελ. 24 ἐπίσης ἀναφέρεται στὴν «*Ἐκκλησία τῆς παραστάσεως καὶ τὴν Ἐκκλησία τῆς ταπεινώσεως*». Στὴν σελ. 25 μιλά γιὰ πλουτισμό, ἀυξημένη ἐμπορικὴ δραστηριότητα στὸν ἐκκλησιαστικὸ χώρο, ἐπίδειξη πλούτου καὶ δυνάμεως, ἐκκοσμίκευση. Καὶ τέλος στὴν σελ. 26 γράφει: «*πρέπει νὰ συνηθίσουμε νὰ ζητᾶμε συγγνώμην ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ μὴ, γιὰ τὶς παραλείψεις, τὴν ἀδιαφορία, τὴν ἀπουσία ποιμαντικῆς φροντίδος, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ συγκεκριμένα τυχὸν ἀμαρτήματά μας*».

Σὲ πλῆθος ἀρθρῶν διαφόρων συνεργατῶν, κληρικῶν καὶ μὴ, τοῦ περιοδικοῦ «Ἐφημέριος» γίνεται «αὐτοκριτική» καὶ διατυπώνονται ἀρκετὰ ἐνοχλητικὲς ἀπόψεις γιὰ κάποιον πού θέλει ὅλα νὰ ἔχουν καλῶς. Ἐνδεικτικὰ παραπέμψω στὴν Ἐγκύκλιο ὑπ' ἀριθμ. 59 στὸ τεύχος Ἀπριλίου 2005 καὶ στὸ ἄρθρο «Ὁ Ἱερεὺς ὡς Ποιμὴν» τοῦ μητροπολίτου Ὑδρας κ. Ἐφραίμ στὸ τεύχος Μαΐου 2004.

Προβάλλει, λοιπόν, ὡς προφανές τὸ ἐρώτημα: ἀπ' τὰ γραφόμενα τοῦ Μακαριώτατου δὲν αισθάνονται ὕβριζόμενοι οἱ ἐπιστολογράφοι; Ἄν ὄχι, γιατί αισθάνονται ἔτσι ἀπ' τὰ γραφόμενα τοῦ π. Βασιλείου; Ἄν ναι, γιατί ἀπευθύνονται μόνον στὸν π. Βασίλειο καὶ ὄχι στὸν Μακαριώτατο καὶ τοὺς ἄλλους συνεργάτες τοῦ «Ἐφημερίου»; Ἐγὼ δυὸ ἐρμηνεῖες μπορῶ νὰ δώσω στὸ γεγονός: εἴτε ὑπάρχει προσωπικὴ ἐμπάθεια πρὸς τὸν π. Βασίλειο, πού μὲ κακοήθεια καὶ σκληροκαρδία προβάλλεται στὶς ἐπιστολές τους, εἴτε φοβοῦνται τὸν Μακαριώτατο καὶ δὲν τολμοῦν νὰ ἀπευθυνθοῦν πρὸς αὐτόν. Ὑπάρχει βέβαια καὶ ἡ περίπτωση νὰ μὴν ἀναγνωρίζουν στὸν π. Βασίλειο τὸ δικαίωμα νὰ διατυπώνει σκέψεις καὶ κρίσεις ἴσως για-

τί δὲν εἶναι ἐπίσκοπος. Μὰ τότε τοὺς ταιριάζει τὸ «*οὐαὶ ἡμῖν φαρισαῖοι ὑποκριταί*». Ἡ ἀλήθεια ἀπὸ ὅποιον καὶ ἂν λέγεται ἔχει τὴν ἴδια ἀξία. Καὶ ἂν δὲν τὴν ποῦν οἱ ἄνθρωποι θὰ τὴν ποῦν οἱ πέτρες. Ἔτσι δὲν εἶναι;

Τελικὰ ἀναρωτιέμαι σὲ τί συνίσταται ἡ προσωπικὴ ἀμαρτωλότητα ἡμῶν τῶν κληρικῶν; Εἶναι κάτι ἄυλο; Δὲν παίρνει συγκεκριμένες μορφές στὸν καθένα ἀπὸ ἐμᾶς; Δὲν περνᾶει στὶς πράξεις μας καὶ στὶς σκέψεις μας; Δὲν ἀπευθύνονται σὲ μᾶς οἱ χιλιάδες πατερικὲς σελίδες πού μιλοῦν γιὰ ὑπερηφάνεια, φιλαργία, ἐγωισμό, κενοδοξία, φιλαργυρία, φιληδονία καὶ ἄλλα φοβερά; Εἰλικρινὰ πιστεύω πὼς ἐὰν δὲν λένε κάτι στοὺς ἐπιστολογράφους τὰ λεγόμενα τοῦ π. Βασιλείου, τότε τὸ μόνον πού ἀπομένει εἶναι νὰ τοὺς «ἀγιοποιήσουμε».

Ἐνα δευτερεῖον θέμα τέλος προκύπτει ἀπὸ κάποιες συγκεκριμένες φράσεις τῶν ἐπιστολογράφων. Στὴ σελ. 26 ὁ π. Χαράλαμπος ρωτᾷ: «*ποιοὶ τὸν ἔχουν ἐξουσιοδοτήσει* (τὸν π. Βασίλειο) ἢ γιὰ λογαριασμό ποίων ὁμιλεῖ» ἐνῶ στὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς του καὶ ἀφοῦ σᾶς διατυπώσει τὴν πρόθεσή του νὰ διακόψει τὴν συνδρομὴ του, σᾶς ρωτᾷ κυρία Χατζηφώτη: «*καὶ ἐσεῖς τὸ ἴδιο δὲν θὰ κάνατε στὴν θέση μου*;» Ὁ π. Χρῆστος ἐπίσης ἀναρωτιέται (σελ. 27) «*πὼς ὅλοι οἱ σπουδαῖοι ἀρθρογράφοι, ἐπίσκοποι, ἱερεῖς καὶ λαϊκοὶ δὲν δυσανασχετοῦν μὲ τὰ γραφόμενα τοῦ ἱερέως*» (τοῦ π. Βασιλείου).

Οἱ ἀπαντήσεις ἔπρεπε νὰ εἶναι αὐτονόητες γιὰ τοὺς ἐπιστολογράφους. Ἴσως οἱ «σπουδαῖοι ἀρθρογράφοι» συμφωνοῦν μαζί του καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἀντιδροῦν!!! Ἀκόμα δὲ κι ἂν διαφωνοῦν μαζί του, αὐτὸ δὲν τοὺς προκαλεῖ ἱερὴ ἀγανάκτηση ὅπως στοὺς ἐρωτῶντες πατέρες. Ἀπλὰ διαφωνοῦν, σεβόμενοι τὸν ἀδελφὸ τους πού ἔχει μίαν διαφορετικὴ ἄποψη.

Τελικὰ δὲν ἔπρεπε τόσο εὐκόλα νὰ μηδενίζουμε ἓνα ἐπὶ χρόνια συνεργάτη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τοῦ περιοδικοῦ, ἀξιόλογο ἐπιστήμονα, βαθύ γνώστη τῆς πατερικῆς παράδοσης καὶ ἀξιαγάπητο κληρικό. Μὰ καλὰ, τίποτα καλὸ δὲν ἔχει γράψει ὁ π. Βασίλειος γιὰ τοὺς συγγραφεῖς τῶν ἐπιστολῶν; Τίποτα ἀπολύτως; Μήπως ἔχει γράψει τίποτα αἰρετικό; Ἄν ναι πρέπει νὰ μᾶς τὸ καταδείξουν καὶ νὰ τὸ καταγγείλουν στὴν ἀρμόδια Ἐπιτροπὴ τῆς Συνόδου. Πιστεύω πὼς μόνον κάτι τέτοιο θὰ δικαιολογοῦσε τὴν στάση καὶ τὰ γραφόμενά τους.

Πιστεύω ἐπίσης πὼς τὰ παραπάνω ἐρωτήματα δὲν ἔχουν ὡς κίνητρο τὴν καλὴ περιέργεια ἢ τὴν ἀνάγκη πληροφόρησης, ἀλλὰ ὑποκρύπτουν ἐλεγ-

κτικὴ διάθεση. Μᾶλλον δὲν ὑπῆρχε πὼς εὐγενικός τρόπος νὰ ποῦν σὲ σᾶς καὶ τοὺς συνεργάτες τοῦ περιοδικοῦ πὼς δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ διαφωνήσετε καὶ καλὰ θὰ κάνετε νὰ συμπλεύσετε τὸ συντομότερο μαζί τους. Ἀποτελοῦν συγκεκριμένες ὑποδείξεις γιὰ τὸ ποιὸς πρέπει νὰ ἀρθρογραφεῖ καὶ τί νὰ πρεσβεύει.

Ὡς πρὸς τὸ ὕφος τῶν ἐπιστολῶν τώρα δυὸ σχόλια. Οἱ ἐπιστολογράφοι ἐνῶ δὲν περιμένουν ἀπὸ τὸν π. Βασίλειο νὰ τοὺς «ἐγκωμιάζει» ἢ νὰ τοὺς «λιβανίζει», μὲ προκλητικὸ τρόπο ἀναλαμβάνουν νὰ τὸ κάνουν οἱ ἴδιοι. Ὁ π. Χαράλαμπος μᾶς λέει γιὰ τὰ πολὺ σημαντικὰ ταξίδια πού ἔχει κάνει καὶ γιὰ τὴν καλὴ ἐντύπωση πού προκάλεσε στοὺς ἀκροατές του, ἀφοῦ αὐτοὶ τοῦ τὸ ἐξέφραζαν μὲ θερμὴ χειραψία, ἐνῶ ὁ π. Χρῆστος μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἀναπληρῶνει τὶς ἀδυναμίες του καὶ ὅπωςδήποτε ἔχει συναίσθηση τῶν λειτουργιῶν πού τελεῖ. Ἐπιτρέψτε μου νὰ πῶ ὅτι τέτοιες δηλώσεις δὲν ἔχουν κάνει οὔτε οἱ μεγαλύτεροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ φυσικὰ ὄχι γιατί δὲν εἶχαν ἀνάλογες ἐμπειρίες, ἀλλὰ γιατί ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε τέτοια πράγματα δὲν πρέπει νὰ φανερόνται μὲ τέτοιον τρόπο. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ὕφος τοῦ π. Βασιλείου, ὁ ὁποῖος ὅποτε διατυπώνει μίαν κρίση ἢ μίαν προτροπὴ πάντοτε χρησιμοποιεῖ τὸ «*ἐμεῖς*» χωρὶς νὰ βγάξει τὸν ἑαυτό του «ἀπ' ἔξω», ὅπως κάνουν οἱ ἐπιστολογράφοι. Ἀκόμα βέβαια καὶ ἂν εἶναι ἔτσι τὰ πράγματα, ὅπως λένε, δὲν σημαίνει ὅτι ὅλοι οἱ κληρικοὶ εἶναι καλοὶ καὶ ἄξιοι σὰν αὐτούς. Προσωπικὰ ἔχω ἀπὸ κληρικούς ἀπὸ πολὺ κακιὲς ὡς πολὺ καλὲς ἐμπειρίες, ὅπως καὶ οἱ περισσότεροι χριστιανοὶ στὸν τόπο μας.

Γιατί, τέλος, μᾶς ἀναφέρουν τὶς περγαμηνές τους στὶς υπογραφές τῶν ἐπιστολῶν; Ἄραγε γιὰ νὰ δώσουν ἀξία στὰ γραφόμενα; Ἡ παράδοσή μας, ὁμως, εἶναι γεμάτη ἀπὸ συγγραφεῖς πού ὑπέγραψαν μὲ τὸ «ὁ τελευταῖος» ἢ «ὁ ἀμαρτωλότερος» καὶ ἄλλα συναφῆ. Θὰ περίμενα ἀπὸ τέτοιους πνευματοφόρους, ὑπεράνω πάσης κριτικῆς κληρικούς, ὑπέρμαχους τῆς ἀγνῆς καὶ ἀνόθευτης παράδοσης, κάτι παρόμοιο.

Τελειώνοντας θὰ ἤθελα νὰ σημειώσω ὅτι δὲν γνωρίζω τοὺς ἀνωτέρω κληρικούς, ποτέ δὲν εἶχα τὴν παραμικρὴ ἐπαφή μαζί τους καὶ οἱ ὅποιες κρίσεις διατυπώνονται στὴν ἐπιστολή μου βασίζονται ἀποκλειστικὰ στὰ γραφόμενα ὑπ' αὐτῶν δὲν ὑποκρύπτουν ὅποιαδήποτε προσωπικὴ ἐμπάθεια.

Οἰνόφυτα 15-03-2006

π. Ἰωάννης Οἰκονομίδης

Ἐνορία Ἁγίου Σπυρίδωνα Οἰνόφυτα Βοιωτίας

Κυρία Χατζηφώτη,
Χαιρόμεθα πού στο 1ο τεύχος «Εφημέριος» του 2006 ο Διευθυντής του Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. μᾶς ἔδωσε κάποια στοιχεία σέ σχέση μέ τὸ Ν. 3232/2004 (περὶ τοῦ ἐφάπαξ βοηθήματος). Εὐχαριστοῦμε καὶ σᾶς πού συμβάλλατε σ' αὐτό. Ἐπειδὴ κάποια σημεία δὲν εἶναι πλήρως κατανοητὰ παρακαλοῦμε ὅπως δημοσιεύσετε τὸ παρόν, γιὰ νὰ εὐαρεστηθεῖ καὶ μᾶς δώσει ὁ κ. Διευθυντής τίς διευκρινήσεις πού θὰ κάνουν πρὸ κατανοητὴ τὴν «ἀνακοίνωσή» του (26.01.2006) καὶ στὸν πρὸ ἀπλὸ πολίτη.

Κύριε Διευθυντὰ τοῦ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. πρὶν ἀπὸ τὸ 2004, ὅπως καὶ σεῖς τὸ ὁμολογεῖτε, οἱ κληρικοὶ ἔπαιρναν τὸ ἐφάπαξ βοήθημα περίπου ἕνα μῆνα μετὰ τὴν ὑποβολὴ τῶν δικαιολογητικῶν. Τώρα, σύμφωνα μέ τὰ δικά σας στοιχεία, ἀπὸ τίς 1000 αἰτήσεις τοῦ 2003 ἕως καὶ τοῦ 2005 ἰκανοποιήσατε τίς 437. Μεταξὺ τῶν 437 εἶναι καὶ τὸ δικό μου βοήθημα μέ καθυστέρηση χρόνου 18 μηνῶν καὶ ἀπώλεια χρήματος 5200 εὐρώ.

Τὸ τελευταῖο βοήθημα ἐκ τῶν ὑπολοίπων 563 ἐκ τῶν 1000, πού σύμφωνα μέ τὸν παραπάνω ρυθμὸ, θὰ δοθεῖ στὶς ἀρχές τοῦ 2007, πόση ἀπώλεια χρήματος θὰ ἔχει; Αὐτὸ καθ' ἡμᾶς κ. Διευθυντὰ εἶναι «ἀδικαιολόγητος ἀνησυχία»;

Πέραν αὐτῶν κ. Διευθυντὰ ὑπάρχει καὶ μία ἀκόμη ἀπόδειξη πού σεῖς μᾶς τὴν ἐδώσατε. Λέγετε: «οἱ αἰτήσεις μὲ βάση τὸν Ν. 3232/2004, πού ἔφεραν τὴ διατάραξη μειώνονται κατακόρυφα». Ἐκ τῶν 1500 καὶ πλέον, πού ἔχουν ἡλικία 65 ἐτῶν, ὑπέβαλλαν αἴτηση 630 στὶς ἀρχές τοῦ 2004 καὶ 259 τὸ 2005, οἱ ὑπόλοιποι, οἱ πλέον τῶν 600, γιατί δὲν ἔκαναν χρῆση τοῦ εὐεργετήματος τοῦ Ν. 3232/2004;

Λάθος ἦταν τὸ πάγιο αἴτημά μας; Λάθος εἰσηγήθηκε τὸ εὐεργέτημα ἢ τότε Κυβέρνηση; Λάθος ἔκανε ἢ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων πού ψήφισε τὴν παράγραφο 1 τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ νόμου 3232/2004; *Ἡ μήπως «ὁ ἑτεροχρονισμὸς» ἀπογοήτευσε, ἀχρήστευσε καὶ ἀκύρωσε καὶ τὸ αἴτημα καὶ τὸ νόμο;*

Ἐπομένως καὶ οἱ 259 πού ὑπέβαλαν αἴτηση, μᾶλλον ἀπὸ μεγάλη ἀνάγκη ἴσως τὸ ἔκαναν ἢ δὲν πληροφορήθηκαν τὴν ἀπογοήτευση ἐκείνων πού πήραν τὸ βοήθημα (τίς κρατήσεις 45 καὶ 50 ἐτῶν) κολοβωμένο.

Παραλείψατε κ. Διευθυντὰ νὰ μᾶς ἀποκαλύψετε τὸν ἀριθμὸ τῶν αἰτουμένων ἀνάκληση τῆς αἰτήσεώς των. Καὶ πρὸ σημαντικὸ θὰ ἦταν νὰ μᾶς ἐρμηνεύατε γιατί τίς ἀνακαλοῦν; Γιατί μετάνιωσαν;

Ἀναμένουμε κύριε Διευθυντὰ νὰ μᾶς ἀπαντήσετε τὰ ἀπλὰ καὶ συγκεκριμένα ἐρωτήματα, νὰ μᾶς διαλευκάνετε γιὰ νὰ μὴν «ἀνησυχούμε ἀδικαιολόγητα».

Ἐπὶ τούτους σᾶς εὐχόμεθα ὑγείαν

Πρωτ. Ἰωάννης Παπανικολάου
καὶ ἕτεροι 24 συμπρεσβύτεροι
Παντανάσσης 50, 262 21 Πάτρα
Τηλέφ.: 6947-153228, 2610-274811

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Ἡ ἀνωτέρω ἐπιστολὴ ἐτέθη ὑπόψιν τοῦ κ. Διευθυντοῦ τοῦ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. Ἀπάντηση δὲν ἐστάλη ὡς τὴν ἐκτύπωση τοῦ τεύχους.

Σύγχρονοι ὑποψήφιοι μάρτυρες;

Ὁ Abdul Rahman, Ἀφγανὸς 41 ἐτῶν, ἀντιμέτωπος στὴν Kabul τὴν θανατικὴ ποινὴ, ἐπειδὴ πρὶν ἀπὸ 14 χρόνια ἀλλεξοπίστησε προσχωρώντας ἀπὸ τὸ μουσουλμανισμὸ στὸ Χριστιανισμὸ. Ἐπὶ 25 χρόνια μουσουλμάνος, παλαιότερα, ἄρχισε νὰ ἐργάζεται γιὰ διεθνή χριστιανικὴ ομάδα ἀλληλεγγύης στὸ Πακιστάν, ὅπου καὶ ἡ ψυχὴ του φαίνεται ὅτι «ἀλιεύθηκε» ἀπὸ τὴ φωνὴ τοῦ Κυρίου. Ἀφοῦ πέρασε ἄλλα 9 ἔτη ὡς μετανάστης στὴ Γερμανία, ἐπέστρεψε στὸ Ἀφγανιστάν τὸ 2002 γιὰ νὰ πάρει μαζί του καὶ τίς κόρες του, ἡλικίας 13 καὶ 14 ἐτῶν, πού ζοῦσαν μέ τοὺς γονεῖς του στὴν Kabul. Οἱ γονεῖς του ἀρνήθηκαν νὰ τοῦ τίς παραδώσουν, τὸ θέμα ἔφθασε στὴν Ἀστυνομία, καὶ ὁ ἴδιος ὁ πατέρας του τὸν κατήγγειλε ὡς ἐξωμότη! Ὁ Abdul συνελήφθη καὶ πάνω του βρέθηκε καὶ κατασχέθηκε μία Βίβλος. Ἐγκλειστος στὶς φυλακὲς τῆς Kabul, ἀνέμενε τὴ δίκη του, ὅπου, ἐὰν ἡ ἐτυμηγορία ἦταν «προσβολὴ τοῦ Ἰσλάμ», θὰ ἐπέσυρε τὴ θανατικὴ ποινὴ, σύμφωνα μέ τὸ νέο Σύνταγμα τοῦ Ἀφγανιστάν.

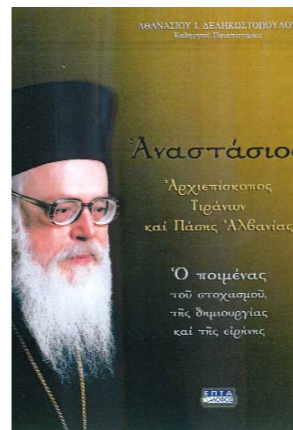
Ἐπειτα ἀπὸ παρεμβάσεις καὶ ἐκκλήσεις ἑλλήνων καὶ ξένων πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἡγετῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος, τὸ Ἀνώτατο Δικαστήριό τοῦ Ἀφγανιστάν ἀπέσυρε ὅλες τίς ἐναντίον τοῦ Ἀφγανοῦ κατηγορίες καὶ διέταξε τὴν ἀπελευθέρωσή του.

Τὸ Ἀφγανιστάν δὲν εἶναι δυστυχῶς ἢ μόνη χώρα ὅπου διώκονται στὶς μέρες μας οἱ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι δεινοπαθοῦν ἐπίσης σὲ Ἰνδονησία, Ἰνδία, Βόρειο Κορέα, Πακιστάν, Ἐρυθραία καὶ Σομαλία, καθὼς θεωροῦνται ἐχθροὶ τοῦ Κράτους καὶ δολοφονοῦνται μέ ἀγριότητα ἢ ὑποβάλλονται σὲ πλείστες σκληρότατες ποινές (καταναγκαστικῶν ἔργων, θανάτου ἀπὸ πείνα, φυλακίσεως).

Τοῦ Δρος Ν. Κ. Πετρόπουλου,
M. St., D. Phil. [Oxon.]

ΒΙΒΛΙΟ

παρουσίαση

Ἀναστάσιος
Ἀρχιεπίσκοπος Τυράνων
καὶ πάσης Ἀλβανίας
Ὁ ποιμένας
τοῦ στοχασμοῦ,
τῆς δημιουργίας
καὶ τῆς εἰρήνης

Ἀθανασίου Ι.
Δεληκωστόπουλου

Μέ αὐτὸν τὸν τίτλο κυκλοφορήθηκε πρόσφατα ἀπὸ τίς Ἐκδόσεις «Ἐπτάλοφος ΑΒΕΕ» ἕνα σπουδαῖο πόνημα, ἔξαιρετικὰ ἐπιμελημένο, τοῦ διακεκριμένου καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἀθανασίου Δεληκωστόπουλου, συμφοιτητοῦ καὶ συναδέλφου τοῦ Μακαριωτάτου κ. Ἀναστασίου.

Τὸ βιβλίο χωρίζεται σὲ τέσσερις ἐνότητες. Ἡ πρώτη ἔχει τίτλο «Ἀπὸ τὸ λίκνο στὴν πορεία πρὸς τὸ φῶς» καὶ ἀναφέρεται σὰ πρῶτα χρόνια τοῦ κ. Ἀναστασίου, τίς σπουδές, τίς χειροτονίες

καὶ τὴν ἐκλογή του ὡς καθηγητῆ. Ἡ δευτέρη ἐνότητα τιτλοφορεῖται «Πορεία ἐν τῷ μέσῳ ἀκανθῶν καὶ τριβόλων». Ὁ ἀναγνώστης τοῦ τόμου θὰ τὸν παρακολουθήσει κατὰ βῆμα στὴν ἱεραποστολὴ στὴν Ἀφρική. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ τὸν συναντήσῃ στὸ τρίτο μέρος τοῦ βιβλίου, μέ τίτλο «Ὁ Ἀναστάσιος στὴν Ἀλβανία», νὰ ἀγωνιᾷ καὶ νὰ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν ἀνόρθωση τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς ἀνάστασης κυριολεκτικὰ τῆς ἐκεῖ Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Τὸ τέταρτο μέρος ἀναφέρεται στὸν Ἀναστάσιο καὶ τὴν Οἰκουμένη. Περιέχει τὴν πεμπουσία τῆς σκέψης, τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν θέσεων τοῦ ποιμενάρχῃ γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία, τὴν παγκοσμιότητα, τὴν εἰρήνη, τὴ φτώχεια, τὸν πόλεμο, τὴν θρησκεία.

Τὸ ἔργο τοῦ κ. Δεληκωστόπουλου περιέχει στὰ κατάλληλα σημεία ἀποσπάσματα ἢ καὶ ὁλόκληρους λόγους, ἐγκυκλίους, στοχασμούς, μηνύματα, ἀνακοινώσεις καὶ ἄλλα κείμενα τοῦ κ. Ἀναστασίου, πού μαρτυροῦν τίς θέσεις, τὸ πρόγραμμα, τὴ δραστηριότητα, τὴν πολλαπλότητα τῶν ἐνδιαφερόντων καὶ τῶν ἔργων τοῦ ἀνθρώπου. Ἐνα μεγάλο σὲ ἔκταση καὶ ποικιλία φωτογραφικὸ ὕλικό πλαισιώνει τὰ μεστὰ καὶ γλαφυρὰ κείμενά του παρέχοντας στὸν ἀναγνώστη ἕνα ἔξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον ἀνάγνωσμα γιὰ μὴ ἀπὸ τίς σημαντικότερες προσωπικότητες τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ καιροῦ μας.

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

ΔΙΣΚΟ

παρουσίαση

Θρασ. Στανίτσας -
Νικόλαος Δανηλίδης

Πατριαρχικὸς Ναὸς
Ἁγίου Γεωργίου

Ἀρχεῖο Ζωντανῶν
Ἠχογραφήσεων

Τὸ Κέντρο Παραδοσιακῶν Μουσικῶν Ἐκδόσεων παρουσιάζει τὸν ψηφιακὸ δίσκο πού περιέχει τίς Ἀκολουθίες τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ τὸ 1959 καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τὸ 1961, τοῦ πανηγυρίζοντος πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ. Πρωταγωνιστές τῶν ἠχογραφήσεων εἶναι

ὁ Θρασύβουλος Στανίτσας, ὁ Νικόλαος Δανηλίδης, καθὼς καὶ ὁ Σύνδεσμος Μουσικοφίλων Κωνσταντινουπόλεως.

Α'. Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ, 10 Μαΐου 1959: Ἡ συγκεκριμένη ἠχογράφηση, πέραν τοῦ μουσικοῦ ἐνδιαφέροντος, παρουσιάζει συνάμα ἱστορικὸ καὶ θεολογικὸ ἐνδιαφέρον. Καὶ τοῦτο διότι τὴν συγκεκριμένη ἡμέρα λειτούργησε ὁ τότε Πατριάρχης Σερβίας Γερμανός. Στὸ μουσικὸ μέρος ἔψαλε ὁ Σύνδεσμος Μουσικοφίλων ΚΠόλεως ὑπὸ τὸν Ἀρχοντα Λαμπαδάριο τῆς Μ.Χ.Ε. Θρασύβουλο Στανίτσα.

Β'. Σάββατο 23 Ἀπριλίου 1961, Ἑορτὴ Ἁγ. Γεωργίου: Ἡ συγκεκριμένη ἠχογράφηση ἀποτελεῖ τὴν πρώτη ἐπίσημη τοῦ Θρασύβουλου Στανίτσα ὡς Ἀρχοντα Πρωτοψάλτη στὴν ἐορτὴ τοῦ πολιοῦχου Ἁγίου. Μέσα ἀπὸ αὐτὲς τίς δύο ζωντανὲς ἠχογραφήσεις ὁ Χ. Τσιούνης διασώζει τὴν πολιτιστικὴ μας κληρονομιά καὶ ἀποδεικνύει τὴ βαθιὰ γνώση τῶν μυστικῶν τῆς ψαλτικῆς τέχνης ἀπὸ τοὺς ἐκτελεστές τῆς.

MARINELLA ΠΟΛΥΖΩΤΗ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε»

Ἡ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ

(Μάρκ. 15, 43-47 καὶ 1-8)

Τὴν Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων ἡ Ἐκκλησία προβάλλει τὰ πρόσωπα τῆς Μαρίας Μαγδαληνῆς, Μαρίας τοῦ Ἰακώβου καὶ τῆς Σαλώμης, τοῦ εὐσχήμονος βουλευτῆ Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας καὶ τοῦ Νικοδήμου. Προβάλλει τὶς πέντε αὐτὲς μορφὲς ἐπειδὴ στάθηκαν αὐτόπτες μάρτυρες τοῦ θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔγιναν οἱ πρῶτοι κήρυκες τοῦ χαρμόσυνου γεγονότος γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ πέντε μορφὲς τῆς σημερινῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς ἀξιώθηκαν νὰ γίνουν οἱ πρῶτοι κήρυκες τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ γιὰτὶ εἶχαν δεχθεῖ στὴν καρδιά τους τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καὶ ζοῦσαν μὲ τὴ βεβαιότητα ὅτι, παρόλο πὸν ὁ Χριστὸς ἀπέθανε, ἐξακολουθοῦσε νὰ ζεῖ.

Ὁ Νικόδημος καὶ ὁ Ἰωσήφ ἐμφανίστηκαν στὸν Πιλάτο καὶ ζήτησαν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἦσαν καὶ οἱ δύο ἐπιφανεῖς καὶ πλούσιοι Ἰουδαῖοι, κρυφοὶ μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ. Τὰ πλούτη καὶ τὰ ἀξιώματα δὲν εἶχαν ἐπηρεάσει τὴ ζωὴ καὶ τὴν προσωπικότητά τους. Ἐζήσαν ὁ καθένας μὲ τὸν δικό του τρόπο κοντὰ στὸ Χριστὸ καὶ στὸ τέλος, ξεπερνώντας κάθε φόβο καὶ ἀναστολές, τόλμησαν καὶ ζήτησαν τὸ σῶμα τοῦ Διδασκάλου τους. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς προβάλλει ὡς πρότυπα καὶ παραδείγματα ἀνθρώπων πὸν ὑπερέβησαν τὴν ἐγωιστικὴ ἀυτάρκεια τους. Πίστευαν καὶ οἱ δύο στὸ Χριστὸ καὶ ἀφιέρωσαν τὴ ζωὴ τους σ' Αὐτόν. Γιὰ τοὺς πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ πίστη τοὺς ὡδήγησε στὸ μνημεῖο τοῦ Χριστοῦ καὶ τοὺς ἀξίωσε νὰ μαρτυρήσουν τὴν Ἀνάστασή Του.

Οἱ Μυροφόρες εἶχαν συναίσθηση τῆς ἀδυναμίας τους. Ἡ ἀγάπη ὅμως στὸν Κύριο καὶ διδασκαλό τους τὶς εἶχε μάθει νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνη στὴ δυνάμη του καὶ ἔτσι τὶς ἐβγαζε ἀπὸ τὸν ἐγωισμό καὶ τὴν φιλαντία καὶ ἡ ἀκατανίκητη δύναμη τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ τὶς ὡδηγοῦσε στὸ φῶς τῆς ἀλήθειας καὶ τελικὰ στὴν λύτρωση. Κλεισμένοι στὸν ἑαυτό μας, αἰσθανόμαστε ἀνίσχυροι νὰ ὑπερβούμε τὰ ἐμπόδια τῆς ζωῆς μας. Οἱ Μυροφόρες μᾶς δείχνουν τὸ δρόμο καὶ τὸν τρόπο τῆς ὑπερβάσεως, πὸν βρίσκεται στὸ ἀνοιγμα τοῦ ἐγῶ μας.

Τοῦ Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Μοντάφη, Πρωτοσυγγέλλου Ἰ. Μ. Ξάνθης

Οἱ Μυροφόρες εἶδαν τὸν Κύριο νὰ θεραπεύει, νὰ διδάσκει ἐρμηνεύοντας τὸ Νόμο καὶ τοὺς Προφῆτες. Παρακολούθησαν τὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλία Του, ἔγιναν αὐτόπτες μάρτυρες τῶν θαυμάτων Του, συνταράχθηκαν ἀπὸ τὸ κήρυγμα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Παρέβλεψαν τὸν φόβο τῶν Ἰουδαίων καὶ τοὺς κινδύνους πὸν προέρχονταν ἀπὸ τὴν κακία τῶν ἀνθρώπων καὶ μὲ ὄπλο τὴν ἀγάπη τους γιὰ τὸν Διδάσκαλο ξεκίνησαν ὀρθου βαθέως. Ἡ ἐπιμονή, οἱ κόποι, ἀλλὰ καὶ ἡ τόλμη τους ἀνταμείφθηκαν: «Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν καὶ ἐξεθαμβήθησαν», γράφει ὁ Εὐαγγελιστής. Ἡ συνάντησή τους μὲ τὸν λευκοφορεμένο ἄγγελο πὸν τοὺς ἀνήγγειλε τὴν Ἀνάστασή τοῦ Κυρίου, ἀποτελεῖ τὸ τέλος ἑνὸς προσωπικοῦ ἀγῶνα, τὸ ὁποῖο συμβαίνει μὲ τὴν πραγματοποιήση τοῦ ὁράματός τους, τῆς πίστεως τους. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ συνάντηση στὸ κενὸ μνημεῖο τὶς κατέστησε πρότυπα ζωῆς γιὰ τοὺς πνευματικούς ἀγῶνες τους καὶ τὴν πίστη τους στὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Τὸ μήνυμα γιὰ τὴν Ἀνάστασή τοῦ Κυρίου πὸν μετέφερε ὁ λευκοφορεμένος ἄγγελος στὸ κενὸ μνημεῖο τὶς μεταμόρφωσε.

Ἡ εὐαγγελικὴ διήγησις τῆς Κυριακῆς τῶν Μυροφόρων καλεῖ τὸν σημερινὸ φοβισμένο καὶ ἀπελπισμένο ἄνθρωπο, πὸν ἐγκλωβίζεται στὸ ἐγῶ του, νὰ ὑπερβεῖ τὸν ἑαυτό του, νὰ ἀφεθεῖ στὴν ἀλλοίωση τοῦ ἀνεσπέρου λαμπροῦ φωτὸς τῆς Ἀναστάσεως καὶ νὰ μεταμορφωθεῖ, ὅπως συνέβη καὶ στὶς Μυροφόρες γυναῖκες, μέσα στὸ κενὸ μνημεῖο μὲ τὴ συνάντησή τους μὲ τὸν λαμπροφόρο ἄγγελο.

Στὴν Ἐκκλησία γνωρίζουμε, ὅμως, ὅτι ἡ ἀλλοίωση αὐτὴ, ἡ μεταμόρφωση, θὰ πραγματοποιηθεῖ μόνο ἐὰν ἀποφασίσει κανεὶς ἐλεύθερα καὶ ἀβίαστα νὰ παραδώσει τὴν ὑπαρξή του στὸν Ἀναστημένο Χριστὸ, ὅπως ἀκριβῶς ἐπραξαν ὁ Ἰωσήφ, ὁ Νικόδημος καὶ οἱ τρεῖς Μυροφόρες γυναῖκες, πὸν ἔγιναν οἱ πρῶτοι ἄγγελοι καὶ μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

στιγμιότυπα

Φωτογραφίες τοῦ Χρήστου Μπόνη καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴ μεταφορά τῆς θαυματουργῆς εἰκόνας Παναγίας Τουρλιανῆς ἀπὸ τὴν Ἄνω Μερὰ στὴ Χώρα Μυκόνου (11.03.06).

Ὁ Μακαριώτατος στὰ ἐγκαίνια τῶν νέων ἐγκαταστάσεων τοῦ Ὑπουργείου Τύπου (17. 03.06).

Ἱεροσπουδαστὲς, Κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ τῆς Ἰ. Μ. Σταγῶν καὶ Μετεώρων μετὰ ἀπὸ τὴν Ἡμερίδα-Σύναξη καὶ τὸ γεῦμα, μὲ τὸν Σέβ. κ. Σεραφεῖμ (18.03. 06).

Ἀπὸ τὴν τέλεση Κατανυκτικοῦ Ἑσπεριοῦ στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Πύργου μὲ συμμετοχὴ ὄλων τῶν Ἐφημερίων τῆς πόλεως (19.03.06).

Ὁ Σέβ. Σιδηροκάστρου κ. Μακάριος σὲ μίᾳ ἀπὸ τὶς τακτικὲς ἐπισκέψεις του σὲ σχολεῖα τῆς περιφέρειας του. Ἐδῶ μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ Δήμ. Σχολεῖου Ν. Πετριτίου (24.03.06).

Ὁ Σέβ. Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος μὲ μικροὺς μαθητὲς τῆς περιφέρειας του σὲ ἑορτὴ γιὰ τὴν Ἐθνικὴ Παλιγγενεσία (24.03.06).